UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Amicitia

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

pilo, non auferetur ab eo ſtultitia eius, *capite vigeſimo ſeptimo.*

Qui prius reſpondet, quàm audiat, ſtultum ſe eſſe demonſtrat. *cap.* 28.

Qui confidit in cor ſuum, ſtultus eſt. *ibidem.*

Omnis, qui audit verba mea, & non facit ea, ſimilis eſt viro ſtulto. *Matth.* 7.

Quæ ſtulta ſunt mundi, elegit Deus, vt confundat ſapientes. *Paulus* 1. *ad Corinth.* 1.

Suſtinetis enim inſipientes, cum ſitis ipſi ſapientes. 2. *Cor.* 11.

Stultus enim fatua loquatur. *Eſa.* 32.

¶ Sententiæ Patrum.

Stultiloquium & ſcurrilitas non decent Chriſtianum, ſed ſermonem eius ſale conditum eſſe oportet, vt gratiam apud audientes habeat: quicquid enim amens loquitur, vociferatio & clamor eſt appellandum. *D. Hieronymus.*

Quicunque ſtultus eſt in culpa, erit ſapiens in pœna. *Gregorius in Moralibus.*

Sicut nec auris eſcas, nec guttur verba agnoſcit: ita nec ſtultus quiſque ſententiam ſapientis intelligit. *idem.*

Fatuum cum ſapientibus in prædicatione non ſuſcipias, nec per eum, qui implere non volet, illi, qui præualet, obſiſtas. *idem.*

Nihil ſtultitia peius, nihil inſipientia deterius, nihil ignorantia turpius. *Iſidorus.*

Ignorantia vitiorum nutrix eſt. Ignorantia enim, quid ſit culpæ indignum, non ſentit. *idem.*

Inſipiens quotidie peccat: indoctus facilè decipitur. Stultus in vitia citò delabitur. *idem.*

Videamus, vtrumne iuſtitia fœdus aliquod cum ſtultitia habere poſſit, vt Carneades diſputauit, cuius, vt concludam diſputationem, non poſſe eundem iuſtum eſſe ac ſtultum: eundem ſapientem & iniuſtum, docet ipſa ratio. Qui enim ſtultus eſt, quid ſit iuſtum ac bonum, neſcit, & ideo ſemper peccat. Ducitur enim quaſi captiuus à vitijs, nec reſiſtere vllo modo poteſt, quia caret virtute, quam neſcit. Iuſtus autem ab omni peccato ſe abſtinet, quod aliter facere non poteſt, quaſi habeat recti prauiq; notitiam. Rectum autem diſcernere à prauo quis poteſt, niſi ſapiens? Ita fit, vt nunquam poſſit iuſtus eſſe, qui ſtultus eſt: neque ſapiens, qui fuerit iniuſtus. Ergo ſtultus non eſt, qui ne ſibi quidem parcit, dum ne noceat alteri, quod eſt malum. Quod quidem nobis & ratio & veritas ipſa præſcribit. *Lactantius lib.* 5. *diuinarum inſtitut. cap.* 18.

¶ Philosophicæ Sententiæ.

Omnium malorum ſtultitia eſt mater atque materies, ea parit præ cæteris immenſas cupiditates: immenſæ porro cupiditates infinitæ & immoderatæ ſunt: hæ pariunt auaritiam malitiamque: auaritia porro hominem ad quoduis maleficium impellit. *Cicero in nou. Rhetor.*

Quò indignius rem honeſtiſſimam & rectiſſimam violat ſtultorum & improborum temeritas pro audacia, ſummo cum Reipubl. detrimento, eò ſtudioſius illis reſiſtendum eſt, & Reipublicæ conſulendum. *Cicero in Veter. Rhetor.*

Si ſummopere ſapientia petenda eſt, ſummopere ſtultitia fugienda & vitanda eſt. *ibidem.*

Qui ſæpenumero nos per fidem fefellerunt, eorum orationi fidem non habere debemus. Si quid perfidia illorum detrimenti acceperimus, nemo erit propter noſmetipſos, quem iure accuſare poſſimus. Primum decipi quidem incommodum eſt, iterum ſtulte, tertio turpe. Summa igitur amentia eſt, in eorum fide ſpem habere, quorum perfidia toties deceptus ſis. *ibid.*

Stulti Scriptoris eſt, non poſſe omnibus de rebus cauere, quibus velit. *Lib.* 2.

Miſerius ſtultitia quid dicere poſſumus? *Cicero de natura Deorum.*

Multa ſunt incommoda in vita, vt eam ſapientes commodorum compenſatione leniant. Stulti nec vitare venientia poſſunt, nec ferre præſentia. *Cicero de natura Deorum.*

Stulti malorum memoria torquentur. 1. *de finibus.*

Igitur nec ſtultorum quiſquam beatus, neq; non ſapientum non beatus. *De finibus bonorum & malorum.*

Amentia ab à paricula priuatiua, & mente dicta, quaſi ſine mente, hoc eſt, conſilio animoque, quo ſapimus. Lucretius poeta, Conſilium quod nos animum mentemque vocamus. Eadem dementia dicitur: quia (de) eſt particula minuendi, vt deſipio, decreſco. *Beroaldus in comment. in Cicero. Quæſt. Tuſcul.*

Nomen inſaniæ ſignificat mentis ægrotationem, & morbum, id eſt, inſanitatem, & ægritudinem animi, quam appellarunt inſaniam. Omnes autem perturbationes animi, morbos Philoſophi vocant: negantque ſtultum quenquam his morbis vacare, qui autem in morbo ſunt, ſani non ſunt: & omnium inſipientium animi in morbo ſunt: Omnes igitur inſipientes inſaniunt: ſanitatem enim animorum poſitam in tranquillitate quadam conſtantiaque cenſebant. His rebus mentem vacuam appellarunt inſaniam, propterea quod in perturbato animo, ſicut in corpore, ſanitas eſſe non poſſit. *Eodem præfato loco Cicero.*

Amentes dicuntur, qui à natura expertes rationis, ſolum ſen[...] munus exequuntur immanes quidem, belluarumque ſimile[...] bendi ſunt, vt quædam genera barbarorum procul habitan[...] *Ariſt.* 7. *Ethic.*

Fortunam quidem laudare ſtultitia, vituperare verò ſuperbi[...] *ibidem.*

Etenim vt ſtultitia, etſi adepta eſt quod concupiuit, nunq[...] tamen ſe ſatis conſecutam putat: ſic ſapientia ſemper eo co[...] eſt, quod adeſt, neque eam vnquam ſui pœnitet. *Cicero lib.* 9. [...] *Tuſcul.*

Et quoniam mens noſtra eſt actus, quieſcere omnino ab a[...] ſua nequit, niſi poteſtate valide retinente, hoc eſt, oppoſito [...] inſtrumentis: velut cum à mole obruitur in locis maternis [...] pula in ebrietate, ab inimicis vaporibus in attonitione: quæ [...] & ſimilia violenta ſunt, naturæque illius repugnantia. Vn[...] emergit, ceſſante poteſtatis violentia, ſtatim reducit ſe in a[...] ſuum: neque eam ad rem externæ vllius opis indiget, ſed ſo[...] pedimento ſubmouendo, quod ſi ſit ſublatum, non poteſt [...] vllo pacto ociari: neceſſe eſt aliquid meditetur, & ſecum [...] eamque illius motionem ſi quis conetur ſiſtere (vt ſunt qui [...] prorſus volunt cogitare) perinde fecerit, ac ſi cohibere velit ign[...] ne ardeat, conceptus in apta materia: alterutrum profectò ſe[...] tur, aut vt ignem extinguat, aut vt vis ignis validior erump[...] obicem, ſic vel corrumpetur vita tàm violenta contentione, vel [...] vna cogitatione, quàm velis opprimere, magna cogitationu[...] viſorum perturbatio cooritur, hoc eſt planè amentia. *Ludo[...] Viues lib.* 2 *de animo.*

¶ Poeticæ Sententiæ.

Plautus in Sticho.

Stultitia eſt venatum ducere inuitos canes.

Ex Trinummo.

Nihil eſt profectò ſtultius, neque ſtolidius,
Neque mendaciloquius, neque argutum magis,
Neque confidentiloquius, neque periurius,
Quam vrbani aſsidui ciues, quos ſcurras vocant:
Quia omnia ſe ſimulant ſcire, nec quicquam ſciunt.

Ex Bacchidibus.

Stultè feciſſe fateor, ſed quaſo pater,
Ne me in ſtultitia, ſi deliqui, deſeras.
Ego animo cupido, atque oculis indomitis fui:
Perſuaſum eſt facere, cuius me nunc facti pudet.
Prius te cauiſſe, quàm pudere æquum fuit.

Vide Stultus, Stultitia.

Amicitia.

¶ DEFINITIONES ET ETYMOLOG.

AMICITIA, Græcè φιλία, ας, ἡ, & φιλικὸς, οῦ, ὁ, amicus dicitur. [...] eſt amor mutuæ beneuolentiæ, fundatus ſuper aliqua co[...]municatione. Quæ quadruplex eſt, ſecundum quadrupli[...] communicationem mutuam; ſcilicet, Naturalem, Domeſticam, [...]uilem, & Diuinam, *hoc ex B. Thom. ſecunda Secundæ, queſtio.* 23. [...]*tic.* 1.

Amicitia, Hebr. *ahaba*, à verbo Aba, amauit, dilexit. hinc Gr[...] ἀγαπάω, & ἀγάπη. Dicitur etiam *Iedhiduth*, & cognationem ha[...] cum *Doth*, cognatus, amicus de cognatione. Hinc ἡδὺς, ſuauis, [...]cundus, ἡδύτης, ſuauitas. Nihil enim amicitia ſuauius & iucund[...] Vide Lexicon trilingue Lugdun. pag. 57. & 82.

Amicitia eſt omnium humanarum, diuinarumque rerum b[...]neuolentia & charitate ſumma conſenſio. qua quidem haud ſc[...] an excepta ſapientia quicquam melius homini ſit à dijs immor[...]libus datum. *ſecundum Auguſtinum epiſtol.* 45. *& Cicer. libro* [...] *Amicitia.*

Amicitia eſt voluntas erga aliquem bonarum rerum illius ip[...] cauſa, quem diligit, cum eius pari voluntate, *ſecundum Cicer.* 1. [...] *inuentione Rhetor.*

Amicitia eſt beneuolentia pacis non latens, *ſecundum Ariſt[...] lib.* 8. *Ethicorum.*

Vel ſic:

Amicitia eſt ſtudiorum omnium, voluntatumque conſen[...] cuius contrarium inimicitiæ, in plurali, licet etiam in ſingulari [...]ueniatur. Ennius: Amicitiam, atque inimicitiam in fronte pro[...]tam gero.

Amicus eſt, qui amat, & redamatur. *ſecundum Ariſtotelem lib.* [...] *Rhetor.*

Sunt enim amici οἱ ἀλλήλοις βούλοντες τ᾽ ἀγαθὰ, μὴ λανθάνοντες [...] ἀγαθὸν, ἢ διὰ χρήσιμον, ἢ δι᾽ ἡδύ.

Amicus & amator, vt placet Donato ſuper Terent. differun[...] quod amicus animi eſt, amator verò corporis.

AMIC[...]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

- **AMICITIA duplex ex B. Thoma, ſecunda Secundæ q. 114.**
  - **Affectu de qua Ariſtotel. 8. Ethic. & Ciceronis opus eſt, qui Lælius dicitur**
    - *Requiritur in omni*
      - *Fortuna*
        - *Bona conſiſtente in* — *Principibus, Poteſtatibus, Diuitibus,* — *Neceſſaria ad* — *Vſum, Conuerſationem.*
        - *Aduerſa, vt in paupertate & inopia.*
      - *Ætate.*
        - *Iuuenili, vt habeant, à quibus corripiantur.*
        - *Senili, propter* — *naturales defectus. debilitatem.*
        - *Perfecta in* — *Opere vel actione exteriori. actu ſpeculationis.*
    - *Diſtinguitur ſecundum*
      - *Finem, qui eſt triplex, & ſic amicitia triplex eſt, ſcilicet*
        - *Vtilis.*
        - *Delectabilis, qua amicus diligitur propter delectationem tantum.*
        - *Honeſta, qua amicus diligitur propter ſeipſum.*
      - *Diuerſam communicationem, quæ eſt quadruplex ſecundum B. Thomam 3. Sent. diſtinct. 29. art. 6.*
        - *Naturalis, quæ eſt inter patrem & filium, cæteroſq; conſanguineos, inter quos debet eſſe communicatio pertinentium ad naturam.*
        - *Domeſtica vel œconomica quæ eſt inter domeſticos, in his quæ ad domus diſpenſationem pertinent.*
        - *Ciuilis vel politica, quia fit communicatio inter conciues, vt eſt conuerſari & commorari in operibus ciuilibus.*
        - *Diuina, qua omnes homines communicant in vno corpore Eccleſiæ, actu vel potentia: & hæc dicitur charitas extenſa vſque ad inimicos.*
    - *Conſeruatur quadrupliciter: ſcilicet*
      - *Permanentia in habitu, ſcilicet virtutis.*
      - *Conuenientia in affectu.*
      - *Reſidentia in conuictu.* — *Cui opponitur diſtantia* — *Bonitatis. Dignitatis. Loci.*
      - *Correſpondentia in affectu. Quia idem velle & idem nolle, ea demum firma amicitia eſt. Hoc ex B. Thoma & Alberto Magno.*
    - *Probatur tribus, ſcil.*
      - *Beneuolentia in interiori affectu.*
      - *Concordia in multiplici actu.*
      - *Beneficentia in interiori affectu.*
    - *Diſſoluitur quadrupliciter: propter*
      - *Finis defectionem, quod maximè contigit in amicitia vtili & delectabili.*
      - *Amoris ſimulationem, cum deprehenditur ſimulatus amor.*
      - *Criminis commiſsionem, cum crimen committitur incorrigibiliter.*
      - *Virtutis perfectionem, cum alter amicorum in virtute excedit, alio permanente in defectu: & tunc diſſoluitur amicitia propter diſsimilitudinem. Hæc ex dictis B. Thomæ, & Alberti Magni ſuper lib. Ethicorum.*
  - *Conuerſatione, quæ à Macrobio ſuper ſomnium Scipionis, dicitur Affabilitas, quia non habet perfectam rationem amicitiæ, ſed ſimilitudinem eius. Et eſt media inter adulationem & litigium: & à beato Thoma ibidem definitur. Eſt virtus, qua homo ſe habet ad conuerſationem in dictis & factis delectabiliter, ad omnes non æqualiter. Cuius eſt principaliter conuiuantes delectare. Sed quando oportet, non veretur eos contriſtare, propter bonum promouendum, vel propter malum vitandum.* — *Cui opponitur per* — *Exceſſum. Adulatio.* / *Defectum. Litigium.*

¶ SENTENTIÆ BIBLICÆ.

Amicitia Dei.

Infinitus theſaurus eſt hominibus, quo qui vſi ſunt, participes facti ſunt amicitiæ Dei propter diſciplinæ dona commendati. *Sapien.7.*

Vos amici mei eſtis, ſi feceritis, quæ ego præcipio vobis. *Ioan.15.*

In veritate comperi, quia non eſt perſonarum acceptor Deus; ſed in omni gente, qui timet Deum, & operatur iuſtitiam, acceptus eſt illi. *Actor.10.*

Credidit Abraham Deo, & amicus Dei appellatus eſt. *Iacob.2.*

Amicitia huius mundi inimicitia eſt Dei. *Iacob. 4.*

Quicunque ergo voluerit eſſe amicus ſeculi huius, inimicus Dei conſtituetur. *Iacob. 4.*

Amicitiæ fructus.

Mihi autem nimis honorati ſunt amici tui Deus, nimis confortatus eſt principatus eorum. *Pſal.138.*

Amice aſcende ſuperius. *Luc.14.*

Vos autem dixi amicos, quia omnia quæcunque audiui à Patre meo, nota feci vobis. *Ioan.15.*

Amicitia humana vera, debet eſſe firma.

Qui negligit damnum propter amicum, iuſtus eſt. *Prou.12*

Omni tempore diligit, qui amicus eſt, & frater in anguſtijs comprobatur. *Ibid.17.*

Amicum tuum & amicum patris tui ne demiſeris. *Ibid. 27.*

Si poſſides amicum, in tentatione poſſide eum, & ne facilè credas ei. *Eccleſ.6.*

Non agnoſcitur in bonis amicus: & non abſconditur in malis inimicus. In bonis viri, inimici illius, in triſtitia & malitia illius amicus agnitus eſt proximo. *Eccleſ.12.*

Fidem poſſide cum amico in paupertate illius, vt in bonis illius læteris. In tempore tribulationis illius permane illi fidelis, vt in hæreditate illius cohæres ſis. *ibid.22.*

Amicitia debet eſſe grata.

Vir amicabilis ad ſocietatem magis amicus erit, quàm frater. *Prouerb.18.*

Fatuo non erit amicus, & non erit gratia in bonis illius. Qui enim panem edunt illius, falſæ linguæ ſunt. Quoties & quanti irridebunt eum? *Eccleſ.20.*

Amicitia debet eſſe honeſta.

Noli fieri pro amico inimicus proximo tuo. *Eccleſ.6.*

Qui timet Deum, æquè habebit amicitiam bonam, quoniam ſecundum illum erit amicus. *ibid.*

Amicitia debet eſſe integra in corde.

Cauſam tuam tracta cum amico tuo, & ſecretum extraneo ne reueles, ne fortè inſultet tibi, cum audierit, & exprobrare non ceſſet. *Prouerb.25.*

Dilige proximum tuum, & coniungere fide cum illo. *Eccleſ.27.*

Non obliuiſcaris amici tui in animo tuo, & non immemor ſis illius in operibus tuis. *ibid. 37.*

Amicitia debet eſſe in ore.

Quæ viderunt oculi tui, ne proferas in iurgio citò; ne poſtea emendare non poſſis, cum dehoneſtaueris amicum tuum. *Prou. 15.*

Ferrum ferro exacuitur: & homo exacuit faciem amici. *Ibidem, 27.*

Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos: & lingua eucharis in bono homine abundat. *Eccleſ.5.*

Mittens lapidem in volatilia, deijciet illa, ſic & qui conuiciatur amico, diſſoluit amicitiam. *ibid. 22.*

Qui denudat arcana amici, fidem perdit, & non inueniet amicum ad animum ſuum. *ibid.27.*

Denudare amici myſteria, deſperatio eſt animæ infelicis. *Ibidem.*

Caue ab amicis de ſermone improperij: & cum dederis, ne improperes. *ibid. 41.*

Non duplices ſermones auditus de reuelatione ſermonis abſconditi, & eris verè ſine confuſione, & inuenies gratiam in conſpectu omnium hominum. *ibid. 42.*

Qui tollit ab amico miſericordiam, timorem Domini relinquit. *Iob.6.*

Ne dicas amico tuo, vade & reuertere, cras tibi dabo, cum ſtatim poſſis dare. *Prou.3.*

Perde pecuniam propter fratrem & amicum, & ne abſcondas illam ſub lapide in perditionem. *Eccleſ.29.*

Amicitiæ veræ conſeruatio.

Ne moliaris amico tuo malum, cum ille in te habeat fiduciam. *Prou.3.*

Qui deſpicit amicum ſuum, indigens corde eſt. *ibid. 11.*

Amicus, ſi permanſerit fixus, erit tibi quaſi coæqualis, & in domeſticis tuis fiducialiter aget. *Eccleſ. 6.*

Noli amare mendacium aduerſus fratrem tuum, neq; in amicum ſimiliter facias. *ibid.7.*

Noli præuaricari in amicum pecuniam differentem, neque fratrem chariſſimum in auro ſpreueris. *ibid.*

Ne derelinquas amicum antiquum, nouus enim non erit ſimilis illi. Vinum nouum, amicus nouus: veteraſcat, & cum ſuauitate bibes illud. *Eccl.19.*

POLYANTHEA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Audiſti verbum aduerſus proximum tuum, commoriatur in te fidens, quoniam non te diſrumpet. *Eccleſ.* 19.

Corripe amicum, ne fortè non intelligat te, & dicat: Non feci, aut ſi fecerit, ne iterum addat facere. *ibidem.*

Eſt qui præ confuſione promittit amico, & lucratus eſt eum inimicum gratis. *ibid.*20.

Ad amicum & ſi produxerit gladium, non deſperes: eſt enim regreſſus ad amicum. Si aperuerit os triſte, ne timeas: eſt enim concordatio, excepto conuitio, & improperio, & ſuperbia, & myſterij reuelatione, & plaga doloſa. In his omnibus effugiet amicus. *ibidem.*22.

Amicum ſalutare non confundaris, à facie illius non te abſcondas, & ſi mala tibi obuenerint per illum, ſuſtine. *ibid.*22.

Amicitiæ fructificatio.

Frater, qui adiuuatur à fratre, ciuitas firma, & iudicia quaſi vectes vrbium. *Prouerb.*18.

Gratia & amicitia liberat, quas tibi ſerua, ne exprobrabilis fias. *ibid.* 25.

Vnguento & varijs odoribus delectatur cor, & bonis amici conſilijs anima dulcoratur. *ibid.*27.

Melior eſt vicinus iuxta, quàm frater procul. *ibid.*

Melius eſt ergò duos eſſe ſimul, quàm vnum, habent enim emolumentum ſocietatis ſuæ: Si vnus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ ſoli, quia cum ceciderit, non habet ſubleuantem. *Eccleſiaſtes capite quarto.*

Amicus fidelis protectio fortis, qui autem inuenit illum, inuenit theſaurum. *Eccleſ.*6

Amico fideli nulla eſt comparatio, & non eſt digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius. *ibid.*

Amicus fidelis medicamentum vitæ & immortalitatis, & qui metuunt dominum, inuenient illum. *ibid.*

Amicum ſalutare non confundaris. A facie illius non me abſcondam: & ſi mala mihi euenerint per illum, ſuſtinebo. Omnis, qui audiet, cauebit ab eo. *ibid.*22.

Beatus qui inuenit amicum verum. *ibid.*25.

Amicitia ficta lucrum proprium attendit.

Amici diuitum multi. *Prouerb.*14.

Diuitiæ addunt amicos plurimos: pauper verò etiam ab amicis deſeritur. *Prouerb.*19.

Multi colunt perſonam potentis, & amici ſunt bona tribuentis. *ibidem.*

Fratres hominis pauperis oderunt eum, inſuper & amici procul receſſerunt ab eo. *ibid.*

Multi homines miſericordes vocantur: virum fidelem quis inueniet? *ibid.*20.

Eſt amicus ſecundum tempus ſuum, & non permanebit in die tribulationis. *Eccleſ.*6.

Eſt amicus ſocius menſæ, & non permanebit in die neceſſitatis. *ibidem.*

Sodalis amico condolet cauſa ventris, & contra hoſtem accipiet ſcutum. *ibid.* 37.

Amicitia ficta malum proximo intendit.

Quomodo dicis, quod amas me, cum animus tuus non ſit mecum. *Iudic.* 16.

Simulator ore decipit amicum ſuum. Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana: qui autem fidelis eſt, amici celat commiſſum. *Prouerb.*11.

Sicut noxius eſt, qui mittit ſagittas & lanceas in mortem: ita vir, qui fraudulenter nocet amico ſuo, & cum fuerit deprehenſus, dicit, ludens feci. *ibid.*26.

Homo, qui blandis fictiſque ſermonibus loquitur amico ſuo, rete expandit greſſibus ſuis. *ibid.*29.

Annuens oculo fabricat iniqua, & nemo eum abijciet, in conſpectu oculorum tuorum conculcabit os ſuum, & ſuper ſermones tuos admirabitur. Nouiſſimè autem peruertet os ſuum, & in verbis tuis dabit ſcandalum. Multa audiui, & non coæquaui ei: & Dominus odiet illum. *Eccl.*27.

Occaſiones quærit, qui vult recedere ab amico, omni tempore erit exprobrabilis. *Prouerb.*18.

Eſt & amicus, qui conuertitur ad amicitiam, & eſt amicus, qui odium & rixam, & conuitia denudabit. *Eccleſ.*6.

Equus emiſſarius, ſic & amicus ſubſannatur, ſub omni ſubſidente hinnit. *ibid.* 33.

❡ Sententiæ Patrvm

Neſcio, vtrum Chriſtianæ amicitiæ putandæ ſint, in quibus magis valet vulgare Prouerbium: Obſequium amicos, veritas odium parit, quàm Eccleſiaſticum: Meliora ſunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oſcula odientis. *Aug. in epiſt. ad Hieron.*

Si voluntatem Dei quiſq; noſſe deſiderat, fiat amicus Deo, quia ſi voluntatem hominis noſſe quiſquam vellet, cuius amicus non eſſet, omnes eius impudentiam deriderent, non autem quiſquam efficitur amicus Dei, niſi purgatiſſimis moribus. *A… nich. lib.*1.

Hæc eſt perfecta amicitia, qua potius potiora & … diligimus. Sapientem animam & perfectam talem … videt. Illam ſtultam, non talem, ſed quæ eſſe perfect… teſt: quia nec ſeipſum debet quis ſtultum diligere … git ſtultum, non proficiet ad ſapientiam, nec fiet quiſquam … cupit eſſe, niſi ſe oderit, qualis eſt. *Auguſtin. de vera relig…*

Nullius repudianda eſt amicitia ſeſe ingerentis ad a… copulandam, non vt ſtatim recipiatur, ſed vt recipiendus … atque ita tractetur, vt recipi poſſit. Illum enim in amicitiam … re debemus, cui omnia noſtra conſilia refundere audeamus. … 12. *quæſt.*

Nihil ſic probat amicum, quemadmodum oneris amici … tatio. Nemo niſi per amicitiam cognoſcitur, & ideo amicorum … la firmiter ſuſtinemus, quia bona eorum nos delectant & … *Auguſt. ibid.*

Sicut amici adulantes peruertunt, ſic inimici litigantes ple… corrigunt. *Aug.* 9. *confeſſionum.*

Non omnis, qui parcit, amicus eſt: nec omnis qui verberat … micus. Melius eſt cum ſeueritate diligere, quàm cum lenitate … pere. *Aug. ibid.*

Amicitia in malo eſſe non poteſt. *Auguſt. ad Conſenſ.*

Eſt quidem amici amicitia mala, quæ nec amicitia dicenda … quia mala conſcientia facit. Sunt enim homines, qui pariter … committunt, & ideo videntur ſibi iuncti, quia conſcientia ma… gati ſunt. Excepta iſta nefaria amicitia, eſt quædam amicitia … lis per ſimilitudinem habitandi, colloquendi, ſimul conuerſan… triſtetur vnus, quum deſeritur ab amico, cum quo ſolet collo… habere coniunctionem, conueniunt duo, ambulant ſimul … & iam nolunt à ſe recedere: & iſta quidem amicitia eſt hone… eſt conſuetudinis, non rationis: habent enim illam & pecora … equi manducant ſimul, deſiderant ſe ad aliam diem, præcedi… feſtinat alter, deſiderans quaſi amicum ſuum, vix regitur … ſore, & tamdiu ſe impetu ſuo prouocat, quouſque ad alium … niat. Et eſt alia amicitia ſuperior non conſuetudinis, ſed ra… qua diligimus hominem propter fidem, & mutuam beneu… tiam in iſta vita mortali, ac ſuperius quicquid inuenimus diu… eſſe, incipiat homo amare, & non amabit in homine, niſi De… *Auguſt. in quodam ſerm.*

Non enim propterea debes amare amicum, vt aliquid tibi … ſtet, vt pecuniam vel aliquid commodi temporalis, non illum … ſed id quod tibi præſtat: amicus gratis amandus eſt, propter ſe … propter aliud. Si autem coarctat te amicitiæ regula, vt gratis … gas, quam gratis amandus eſt Deus, qui iubet vt hominem dil… Nihil delectabilius Deo, *Auguſtin. ibid.*

Solatium huius vitæ eſt, vt habeas cui pectus tuum aperias … arcana communices, cui ſecreta tui pectoris committas, vt c… ces tibi fidelem virum, qui in proſperis gratuletur tibi, in tri… compatiatur, in perſecutionibus adhortetur. facilis vox & … munis, tuus ſum totus, ſed paucioris eſt effectus. *Ambroſ. de … lib.*3.

Virtus eſt amicitia, non quæſtus, quia non pecunia paratur … gratia, nec concertatione beneuolentiæ. Meliores amicitia … inopum plerumque, quam diuitum, & frequenter diuites ſine … cis ſunt, quibus abundant pauperes. *idem.*

Non eſt vera amicitia, vbi eſt fallax adulatio. *idem.*

Obiurget amicus amicum, non iactantiæ ſtudio, ſed affecti… ritatis, neque admonitio aſpera ſit, nec obiurgatio contum… *Ambroſ. de offic. mon. lib.*1.

Si quid vitij in amico cognoueris, corripe occultè: ſi non … rit, corripe palam; errantem amicum corrige, incorrigentem … mo deſeras. *idem.*

Defer amico, vt æquali: nec te pudeat, ſi præuenias amic… officio. Amicitia enim ſuperbiam neſcit. Nam ſicut amoris … ferre, ita qui odit, quæſtiones mouet: & qui amat, defert … tiam. *Amb. ibid. de offic.*

Amicitia, quæ deſinere potuit, nunquam fuit vera. *idem.*

Amicitia rerum omnium eſt vinculum. *idem de fide …*

Solem è mundo tollunt, qui tollunt amicitiam. *idem de a… tia. cap.*7.

Vera illa amicitia eſt, & Chriſti glutino copulata, quam no… litas rei familiaris, non præſentia corporum tantum, non … & palpans adulatio, ſed Dei timor & diuinarum ſcripturarum … ciliant ſtudia. *Hieron. in epiſt. ad Paulinum.*

Amicitia parem aut facit aut accipit. Vbi inæqualitas & … eminentia, alterius ſubiectio, ibi non tàm amicitia quam ad… eſt. Vnde & alibi legimus: Sit amicus eadem anima. Et … pro amico precans: Serues, inquit, animæ dimidium meæ. … *ſuper Mich. Proph.*

Delicata eſt amicitia, quæ amicorum felicitatem ſequitur … *ibid.*

Obſecro te, ne amicum, qui diu quæritur, vix inuenitur, d… ſeruatur, pariter cum oculis, mente amittas. *Hier. in epiſt. ad … num.*

In amicis non res quæritur, ſed voluntas, quia & alter…

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

amicis ſæpè præbetur, alterum ſolum charitas tribuit: eadem velle & eadem nolle firma amicitia eſt. *Hier. ad Demetriadem.*

De amicitia omnis tollenda eſt ſuſpicio, & ſic cum amico quaſi cum altero eſt loquendum. *Hier. in epiſt.*

Cum autem malorum amicitiis iungimur, eorum culpis ligamur. Illo qui ſumme rectus eſt, eo ipſo iam diſcrepat, quo malorum actibus vita noſtra concordat. *Greg. in paſtorali.*

Vbi amicitia permanet, nil facilè creditur, nil facilè recipitur, quod diſſidium poſſit operari. Si vero ſemel inimicitiæ occupauerint animos, omnia quæ ſunt, quæ dicuntur, quæ audiuntur, ita recipiuntur, vt ad maiores proficiant inimicitias. *Chryſ. in Polycr. lib. 3. ſuper Matth.*

Non ſunt fideles in amicitia, quos munus, non gratia copulat: nam cito deſerunt, niſi ſemper acceperint. Dilectio enim, quæ munere glutinatur, eodem ſuſpenſo diſſoluitur. *Iſid. lib. 3 de ſum. bon.*

Nonnunquam accidit, vt inter amicos aliqua redargutionis alterna diſcordia maiorem poſtea charitatem parturiat, vtpote quum corriguntur ea, quæ diſplicere in animo videntur. *Iſidorus Ibid.*

Amicitia & proſperas res dulciores facit, & aduerſas communione temperat, & leuiores reddit, quia dum in tribulatione amici conſolatio adiungitur, nec animus frangitur, & minus eadem patitur. *Ibid.*

In proſperitate incerta eſt amicitia: neſcitur enim, vtrum perſona an felicitas diligatur. Sæpè enim per ſimulationem colitur amicitia, vt qui non potuit apertè decipere, fraudulenter inuadat. *Ibidem.*

Sæpe propter honorem quorundam mutantur & mores: & quos ante conglutinatos charitate habuerunt, poſtquam ad culmen honoris veniunt, amicos habere deſpiciunt. *Iſidor. de ſummo bon.*

Neceſſitas amicum probat, & intimæ charitatis ardorem ſplendor exhibitæ ſubuentionis elucidat. *Caßiodorus in quadam epiſt.*

Nouæ dignitates veteres ſolent amicitias immutare. Creat enim cor nouum & nouos affectus nouæ dignitatis conſcientia. Diuites facti paupertatis amicos cum paupertate faſtidiunt, ne quid penes eos de veteri videatur inopia reſediſſe. Semper enim apud indignos mores creſcit cum poteſtate ſupercilium. *Ibid.*

Qui verè amicus eſt, omni tempore diligit, nam eum tormentum non ſeparat, labor non laxat, theſaurus non ſuperat, alienus amor non occupat. *Caſſ. in epiſt.*

Amicitia tanto certior eſt, quanto vetuſtior: quia facilè mutari non poteſt quod per longa ſecula cuſtoditur. *Ibid.*

Iuſtum eſt enim, vt qui amicus erat in proſperis, amicitias profiteatur in aduerſis. *Ibid.*

Sine amicis omnis cogitatio eſſet tædium, omnis operatio labor, omnis terra peregrinatio, omnis vita tormentum, ſine quorum ſolatio [illegible] eſſet mori. *Ibid.*

Amicus eſt, qui nobis vſu vitæ ſimilis pio ac fideli iungitur.

Vera amicitia tantum inter bonos oritur, inter bonos profuit, inter optimos conſummatur. *Caſſ. ſuper. Pſal.*

§ Poeticae Sententiae.

Manil. 8.

Idcirco nihil ex ſemet natura creauit
Pectore amicitiæ maius, nec rarius vnquam.
Vnus erat Pylades, vnus qui mallet Oreſtes
Ipſe mori, lis vna fuit per ſecula mortis:
Alter quod raperet fatum non cederet alter.
Et duo, qui potuere ſequi vix noxia pœnis,
Optauitq; reum ſponſor non poſſe reuerti:
Sponſoremq; reus timuit, ne ſolueret ipſum.

Ouid. 3. Triſt. 4.

Viue ſine inuidia mollesq; inglorius annos
Exige, amicitias & tibi iunge pares.

Ouidius ad Piſonem.

——Dignare tuos aperire penates.
Hoc ſolum petimus: nec enim me diuitis auri
Imperioſa fames, & habendi ſæua libido
Impulerant, ſed laudis amor iuuat optime tecum
Degere.

Ouid. 3. Pont. 1.

Fabula narrata eſt, poſtquam vulgaris ab illo
Laudarunt omnes facta, piamq; fidem.
Scilicet hic etiam, qua nulla ferocior orta eſt,
Nomen amicitiæ barbara corda mouet.

Lucanus 8.

Aduerſis non deeſſe decet, ſed læta ſecutos.
Nulla fides vnquam miſeros elegit amicos.

Ouid. 3. Triſt. 4.

Vſibus edocto ſi quidquam credis amico,
Viue tibi, & longe nomina magna fuge.

Ibidem.

Non foret Eumenides orbus, ſi filius eius
Stultus Achilleos non adamaſſet equos.
Nec natum in flamma vidiſſet, in arbore natas,
Cepiſſet genitor ſi Phaethonta Merops.

Horat. 1. epiſt. 18.

Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
Expertus metuet, tu dum tua nauis in alto eſt,
Hoc age, ne mutata retrorſum te ferat aura.

Ouidius ad Piſonem.

Sed lateri nullus comitem circundare quærit,
Quem dat purus amor, ſed quem tulit impia merces,
Nec quiſquam vero pretium largitur amico,
Quem regat ex æquo, vicibusq; regatur ab illo.

Ouid. 2. de Pont.

Turpe erit, in miſeris veteri tibi rebus amico
Auxilium nulla parte tuliſſe tuum.
Turpe referre pedem, nec paſſu ſtare tenaci:
Turpe laborantem deſeruiſſe ratem.
Turpe ſequi caſum & fortunæ cedere: amicum
Et, niſi ſit felix, eſſe negare ſuum.
Non ita vixerunt Strophio atq; Agamemnone nati:
Non hæc Aegidæ, Pirithoiq; fides.
Quos prior eſt mirata, ſequens mirabitur ætas:
In quorum plauſus tota theatra ſonant.

Plautus Trin.

Ne amicum caſtigare ob meritam mallem noxiam,
Immane eſt facinus: verum in ætate vtile & conducibile.
Nam ego amicum hodie meum concaſtigabo pro commerita noxia
Inuitus, ni me id inuitet, vt faciam, fides.

Solon per Auſon.

Clam coarguas propinquum: propalàm laudaueris.

Horat. 1. Serm. 4.

————Abſentem qui rodit amicum,
Qui non defendit alio culpante, &c.
Hic niger eſt: hunc tu Romane caueto.

Plaut. Moſt.

Bene igitur ratio accepti, atq; expenſi inter nos conuenit.
Tu me amas, ego te amo, merito id fieri vterq; exiſtimat.
Hæc qui gaudent gaudeant perpetuo ſuo ſemper bono.

Plaut. Bacchid.

Multi more iſto atq; exemplo viuunt, quos cum cenſeas
Eſſe amicos, reperiuntur falſi falſimoniis,
Lingua factioſi, inertes opera, ſubleſta fide.

Idem Pſeud.

Pauci ex multis ſunt amici homini, qui certi ſient.

Silius 11.

———Quæ tanta obliuio recti
Magnam, atq; in magnis rebus, populisq;, virisq;
Aduerſam oſtentare fidem, nunc tempus inire
Prælia pro Rutilis, nunc ſigna aciemq; mouere.
Dum trepidæ res, & medicinam vulnera poſcunt.
Is locus officio, cum ceſſant proſpera, cumq;
Dura ad opem fortuna vocat. nam læta fouere
Haudquaquam magni eſt animi decus.

Terent. Adelph.

———Nam vetus verbum hoc quidem eſt:
Communia eſſe amicorum inter ſe omnia.

Plaut. Epid.

Is amicus eſt, qui in re dubia te iuuat,
Vbi re eſt opus.
Nihil homini amico'ſt opportuno amicius.

Horat. 1. Serm. 3.

At pater vt gnati ſic nos debemus amici,
Si quod ſit vitium non faſtidire.

Petronius Arbit.

Cum fortuna manet, vultum ſeruatis amici:
Cum cecidit, turpi vertitis ora fuga.

Plaut. Trin.

Bene ſi amico feceris, ne pigeat feciſſe,
Vt potius pudeat, ſi non feceris.

Ennius Anna.

Hocce locutus vocat, qui cum bene ſæpè libenter
Menſam, ſermonesq; ſuos, rerumq; ſuarum
Comiter impertit, magna cum lapſa diei
Parte fuiſſet, de paruis ſummisq; gerendis
Conſilio induſero, lato, ſanctoq; Senatu,
Cui res audacter magnas, paruasq;, iocumq;
Eloqueret, quæ tincta malis, & quæ bona dictu
Euomeret, ſi quid vellet, tutoq; locaret:
Quo cum multa volup', ac gaudia clamq; palamq;
Ingenium, cui nulla malum ſententia ſuadet,
Vt facinus faceret: leuis, tamen haud malus. idem
Doctus fidelis, ſuauis homo, facundus, ſuoq;
Contentus, ſcitus, atq; beatus, ſecunda loquens in
Tempore, commodus, & verborum vir paucorum,
Multa tenens antiqua, ſepulta & ſæpè vetuſtas
Quæ facit, & mores, veteresq; nouosq; tenentem,

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Multorum veterum leges, diuumq́ue, hominumq́ue,
Prudentem, qui multa loquive, tacereve poſſet:
Hunc inter pugnas compellat Seruilius ſic.

Heſiod. lib. I.

Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.
Τὸν καὶ μάλιστα καλεῖν, ὅστις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τι καὶ χρῆμα ἐγχώριον ἄλλο γένηται,
Γείτονες ἄζωστοι ἔκιον, ζώσαντο δὲ πηοί.
Amicum ad conuiuium vocato, inimicum vero ſinito.
Eum vero potiſſimum vocato, quicunq́ue te prope habitat,
Si enim tibi & negotium aliquod domeſticum accidat,
Vicini diſcincti accurrunt, cinguntur autem cognati.

Idem lib. 2.

Δειλός τι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον ποιεῖται.
Miſer namq́ue vir alias alium facit amicum.

Theognid.

Πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀντερύσασθαι
ἄξιος, ἐν χαλεπῇ κύρνε διχοστασίῃ.
Παύρους εὑρήσεις πολυπαίδη ἄνδρας ἑταίρους
Πιστοὺς ἐν χαλεποῖς πράγμασι γιγνομένους
Οἵτινες ἂν τολμῷεν, ὁμόφρονα θυμὸν ἔχοντες,
ἴσον τῶν ἀγαθῶν τῶν τε κακῶν μετέχειν.
Fidelis vir auroq́ue & argento rependi
Dignus (eſt) in moleſta Cyrne ſeditione:
Paucos inuenies ô Polypæda viros amicos
Fideles, in difficilibus rebus perſiſtentes.
Qui auſint concordem animum habentes,
Aeque bonorum malorumq́ue participes eſſe.

Heſiodus.

Μηδὲ πολύξεινον, μήτ' ἄξεινον καλέεσθαι.
Nec multis, nec paucis dicaris amicus.

Ex Comicis & Tragicis Græcis.

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα κάλλιον φίλου.
Nulla eſt amico pulchrior poſſeſſio.
Φίλους ἔχων νόμιζε θησαυροὺς ἔχειν
Cui ſunt amici, eſſe ſibi theſauros patet.
Μακάριος, ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου.
Generoſum amicum poſſidens, beatus eſt.
Νόμιζ' ἀδελφοὺς τοὺς ἀληθινοὺς φίλους.
Veros amicos ducito fratrum loco.
Ἴσον θεῷ σὺ τοὺς φίλους τιμᾶν θέλε.
Honora amicos tanquam honorares deos.
Ἐν τοῖς δὲ δεινοῖς χρημάτων κρείττων φίλος.
Nummis potior amicus in periculis.
Ἐν τοῖς κακοῖς δὲ τοὺς φίλους εὐεργέτει.
Sis beneficus amico in periculis.
Μὴ φεῦγ' ἑταῖρον ἐν κακοῖσι κείμενον.
Ne fuge ſodalem, quum calamitas ingruit
Φίλον δι' ὀργὴν ἐν κακοῖς μὴ παρίδῃς.
Amicum ob iram deſerere caue in malis.
Ἰδίας νόμιζε τῶν φίλων τὰς συμφοράς.
Caſus amicorum eſſe cenſeas tuos.
Φίλος φίλῳ γὰρ συμπονῶν αὑτῷ πονεῖ.
Sibi laborat ipſi, amico qui ſuo.
Καλὸν θέαμα δ' ἐστὶν εὖ πράττων φίλος.
Eſt dulce amici res videre proſperas
Κρίνει φίλους ὁ καιρὸς, ὡς χρυσὸν τὸ πῦρ.
Vt ignis aurum, tempus ita amicum probat.
Φίλον βέβαιον ἐν κακοῖσι μὴ φοβοῦ
Ne fidum amicum ſorte in aduerſa time.
Ἀνδρὸς κακῶς πράσσοντος ἐκποδὼν φίλοι.
Aduerſa cui ſors, huic amici ſunt procul.
Τὰ χρήματ' ἀνθρώποισιν εὑρίσκει φίλους.
Inuenit amicos hominibus pecunia.
Ἐὰν ἔχωμεν χρήματα, ἕξομεν φίλους.
Habebo amicos, ſi habuero pecuniam.
Πολλοὶ τραπέζης, οὐκ ἀληθείας, φίλοι
Pleroſq́ue amicos menſa habet, non veritas.
Δεῖ τοὺς φιλοῦντας πίστιν, οὐ λόγους ἔχειν.
Habere amicum haud verba, ſed fidem decet.
Πειρῶ φίλοισι μὴ κακὸς εἶναι φίλος.
Conare amicis eſſe amicus non malus.
Κακὸν φέρουσι καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι.
Fructus amici proferunt mali malos.
Καλὸν τὸ μηδὲν εἰς φίλους ἁμαρτάνειν.
Delinquere in amicos nihil, laudabile.
Ὀργῆς χάριν τὰ κρυπτὰ μὴ ἐκφάνῃς φίλου.
Arcana amici ne per iram prodito.
Φίλος με βλάπτων οὐδὲν ἐχθροῦ διαφέρει.
Lædens me amicus ab inimico haud diſcrepat.
Φίλου ἔπαινον μᾶλλον ἢ σεαυτοῦ λέγε.
Dic laudem amici potius ipſe quam tuam.
Οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὅστις οὐχ αὑτὸν φιλεῖ.
Homo nullus eſt, qui non amicus ſit ſibi.
Φιλεῖ δ' ἑαυτοῦ πλεῖον οὐδεὶς οὐδένα.
Haud vllus alii quam ſibi eſt amicior.
Λίαν φιλῶν ἑαυτὸν οὐχ ἕξεις φίλον.
Tibi te amanti nimis, amicus non erit.
Μηδέποτε πειρῶ δύο φίλων εἶναι κριτής.
Ne ſis amicos inter arbiter duos.
Ἐπὰν ἐν ἀγαθοῖς εὐνοούμενος τις ὢν
Ζητῇ τι κρεῖττον, ὧν ἔχει ζητεῖ κακά.
Bona poſſidere quiſquis & amico poteſt:
Is melius aliquid ſi petit, malum petit.
Φίλου τρόπους γίνωσκε, μισήσῃς δὲ μή.
Mores amici noueris, non oderis.
Ἄδικον τὸ λυπεῖν τοὺς φίλους ἑκουσίως.
Res eſt iniqua ſponte amicos lædere.
Τῷ μὲν τὸ σῶμα διατεθειμένῳ κακῶς
Χρεία ἐστὶν ἰατροῦ· τῷ δὲ τὴν ψυχὴν φίλου.
Λύπην γὰρ εὔνους οἶδε θεραπεύειν λόγος.
Quærendus ægro medicus eſt vt corpori:
Sic eſt amicus mentis ægritudini.
Nam verba amica ſunt medela commoda.

¶ PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Quis eſſet tantus fructus in proſperis rebus ſublata benignit[ate] quæ & in amicos extat maxime, & ampliſſimis laudibus affic[itur?] *Ariſt. lib. 8. Eth. c. 1.*

Tum vocandi ſunt amici maxime, cum leui ſuſcepta moleſt[ia] profuturi ſunt plurimum. *Ibid.*

Caſus poſterorum ac amicorum omniũ nihil omnino nos at[tin]gere, valde ab amici officio, alienum ſit, ſententiisq́; omnium re[pu]gnare videatur. *Lib. 1. Eth. c. 11.*

Gratificari & opitulari amicis, vel peregrinis, vel ſodali, iuc[un]diſſimum eſt. *Lib. 2. Mag. Mor. c. 5.*

Ciuitatibus nihil maius vel melius amicitia dari poteſt. *Lib. 2. Repub. c. 2.*

Duæ cauſæ ſunt, quæ hominibus inter ipſos neceſſitudi[nem a]moremq́; conciliant: id quod priuatum eſt, & id in quo eſt ca[ri]ligendi. *Ibid.*

Morum diſſimilitudo diſſociat amicos, *lib. 1. Oeconom. c. 4.*

Affinitates extiterunt in ciuitatibus & ſodalitates, & ſacrif[icia] & rationes vitæ victusque communis, quod amicitiæ officium [eſt,] quandoquidem in coniunctionis vitæ voluntate amicitia cern[itur.] *Lib. 3. de Repub. c. 6.*

Quæ amicorum opera fiunt, per nos fiunt quodammodo: [quorum] principium in nobis ſitum eſt. *Lib. 3. Eth. c. 3.*

Sunt amicitiæ ſpecies, ſodalitium, familiaritas, propinqu[itas] & quæcunque eiuſmodi. Amicitiam vero efficiunt gratia, [ſi] quid feceris non rogatus, & non ſignificaris cum feceris: ſic e[nim] ipſius cauſa videris & non aliud feciſſe. *Lib. 2. Rhetor. ad Theod. cap. 4.*

Amicorum ſtudioſum eſſe pulchrius eſt, quam pecuniar[um.] Quare, ſtudia quoque in amicos pecuniarum ſtudio. *lib. 1. Rhet. ad Theodect. c. 7.*

Eos amicos comprobabimus, qui ſint nobis moribus non [diſſi]miles, & quibus eadem quæ etiam nobis conducant: & quibus [in ma]gnis in rebus communis nobiſcum fortuna ſit. Talis enim ami[ci]tia perdurat maxime. Socios autem eos facere debemus, qui & [iu]ſtiſſimi ſint, & non mediocri valeant potentia: & in proximo ha[bi]tent. Hoſtes autem faciemus, qui horum ſunt contrarii. *in lib. Rhet. ad Alex. c. 39.*

Plenæ ſunt obiurgationum, plenæ querelarum & crimina[tio]num eæ omnes amicitiæ, quæ fructibus emolumentisque ding[un]tur. *Lib. 8. Eth. c. 13.*

Ita definiendus eſt fortaſſe numerus amicorum, vt non plu[res] ſint, quam cum quibus vitam liceat traducere. *Libr. 9. Ethicor. cap. 10.*

Amor eſt veluti quædam excellens ac præſtans amicitia, quo[d v]nus tantum cum vno iungitur. *Ibid.*

Amicitia ex iis maxime cauſis gignitur. Si gratis beneficium [de]deris, ſi non rogatus, ſi poſtea quum dederis, tu illud non inuulg[a]ueris. *Lib. 2. Rhet. c. 4.*

Suauis eſt amicorum præſentia, & in proſperis rebus & aduer[ſis.] Mœrores enim & luctus facit amicitia communicans partiens[que] leuiores. *Lib. 9. Ethic. c. 11.*

Amici aſpectus ſuauis eſt, ei præſertim, qui in miſeriis luctu[que] verſetur: in eoque ad depellendum dolorem præſidium quodd[am] eſt paratum & conſtitutum. *Ibid.*

Amicus ſi verus ſit & ingenuus, aſpectu & ſermone conſolari p[o]teſt. *Ibid.*

Vltro ad ſocietatem & communionem proſperitatum amici [vo]candi ſunt: (nam pulchrum eſt benignitate vti haud grauate) [ad] ſocietatem vero calamitatum, timide ac raro. *ibid.*

Magnum eſt ad amicitiam momentum, vna educatos & æqual[es] eſſe: quoniam & æqualis æqualem delectat: & vitæ conſuetud[ine] fiunt ſodales. *Lib. 8. Eth. c. 12.*

Amicitia, quam morum ſimilitudo bonorum conglutina[t,] quoniam propter ſe eſt, permanet. Hanc autem talem amicit[iam] virtu[s]

virtus conglutinauit, in qua ex animo & voluntate ponderanda eſt remuneratio. *lib.9.Ethic.c.1.*

Amicitiam ibi eſſe dicimus, vbi eſt amor reciprocus. *lib.2.Mag. Mor.c.11.*

Ab iis qui amicitias vtilitatibus & ſuauitate dirigunt, cum hæc quidem non aſſequuntur, non eſt alienum diſcedere. *lib.9. Ethicor. cap.3.*

Vt amicis potius gratificari putamus oportere, quam externis: ſic veteri amicitiæ aliquid tribuendum eſt, niſi propter quandam inſignem improbitatem facta ſit diſtractio. *Ibid.*

Per ſe optabilis amabiliſque amicus eſt: & præterea nobis multorum bonorum author eſſe poteſt. *Libro primo Rhetoricorum capit.6.*

Amor quidam eſt erga inanimata, vt erga vinum. *lib.2.Mag. Mor.cap.15.*

Amicitia nulla eſt, nec ius vllum cum rebus inanimis: nec cum equo quidem & boue: nec cum ſeruo, quia ſeruus eſt. *libr.8. cap.11.*

Amicitiarum fucatarum illa magis nomen videtur obtinere amicitiæ, quæ delectatione & iucunditate vitæ dirigitur. *Ibidem.*

Cum in eo magis cernatur amicitia, vt diligamus, iique, quibus chari ſunt amici, laudentur, fit vt amicorum virtus ſit in amando. Itaque omnes, qui hoc faciunt pro dignitate, amici ſtabiles, conſtanteſque ſunt habendi: eorumque firma & ſtabilis amicitia eſt. *lib.8.Ethic.c.8.*

Prouerbium illud recte, *Amicorum bona communia:* quandoquidem amicitia in ſocietate conſiſtit. *libro octauo Ethicorum cap.9.*

In malorum amicitia nihil firmum, nihil ſtabile eſt: quippe qui ſui ſimiles non permaneant. Ad tempus amicitias colunt: cum intereſſe inter ſe alter alterum improbitate flagitiiſque oblectant. *lib.8.Ethic.c.8.*

Amicitia aut virtus eſt, aut cum virtute coniuncta. *lib.8.Ethic. cap.1.*

Amicitia ad vſum vitæ eſt neceſſaria maxime. *Ibid.*

Vt quiſque maxime opibus, principatu & poteſtate excellit, ita amicis indiget maxime. *Ibid.*

In paupertate cæteriſque aſperis rebus omnibus amicorum bonorum perfugium ſolum putant commune eſſe omnium. *Ibidem.*

Videtur amicitia Rempubl. continere, & maiore, quam iuſtitia, in ſtudio legumlatoribus. *Ibid.*

Amici & beneuolentia inter ſe aperte colligati debent eſſe, & ſe velle vltro citroque bonis affici. *lib.8.Ethic.c.2.*

Omnis amicitia vel ad fructum dirigitur, vel ad voluptatem: idque ſit aut ſimpliciter ac per ſe, aut eius quo cum intercedit amicitia & omnis quadam inter amicos paritate & ſimilitudine conſtat, quæ huic per ſe inſunt omnia. *lib.8 Ethic.c.3.*

Amicitiæ propter voluptatem ac propter vtilitatem, fucatæ ſunt & fortuitæ amicitiæ: quoniam non idcirco qui diligitur, colitur, quia is ipſe ſit: ſed quia vel vtilitatis miniſter ſit, vel præbitor voluptatis. Quocirca celeriter hæ tales amicitiæ dirimuntur. *Ibidem.*

Perfecta illa amicitia eſt, qui viri boni pari virtute præditi, inter ſe coniuncti ſunt & copulati. Et qui amicos affici bonis cupiunt: illorum cauſa ii maxime amici habendi ſunt. *lib.8.Ethic.c.3. & lib.2. Mag.Mor.c.11.*

Locorum interualla funditus non tollunt amicitiam, ſed officia & actionem. Quod ſi ſit diuturna abſentia: amicitiam quoq; delet ac obruit obliuione. Vnde prouerbium: *Sæpe periſſe amor eſt per longa ſilentia viſus. lib.8.Ethic,c.5.*

Perfecta cum multis amicitia inſtitui non poteſt: ſicuti fieri non poteſt, vt inſano amore vna multi colantur. *libr. 8. Ethicorum cap.6.*

Eſt amicitiæ principium & fons beneuolentia: quemadmodum amatoriarum leuitatum eſt ea voluptas, quæ ex ſenſu oculorum capitur. *lib.9.Ethic.c.5.*

Beneuolentiam translato nomine otioſam amicitiam licet dicere: quam tempore confirmatam cum auxit conſuetudo, amicitia naſcitur, non quæ vtilitatis aut ſuauitatis cauſa fingitur: quandoquidem eorum cauſa nemo cum alio beneuolentia coniungitur. *Ibidem.*

Beneuolentia quanquam videtur, tamen non eſt idem, quod amicitia: nam beneuolentia cum iis etiam coniuncti ſumus, quos ignoramus, eademque occulta eſſe poteſt: amicitia ſecus. *Ibidem.*

Qui aliis benigne agunt, eorum cauſa, nulla vtilitate quæſita, eos beneuolos appellant: ſi idem ab aliis viciſſim non fiat, *libr.8. Ethic.c.2.*

Quidam ſeueri & triſtes homines beneuolentia inter ſe coniunguntur, cum ſuos bonis velint affici, & adiumenta præſidiaque ſuis rebus duris petant: tamen amicitia inter eos locum non habet: quod cum aliis verſari nequeant. *l.8.Ethic.c.6.*

Pulchrum eſt benefacere, non vt gratiam exigas: beneficiis autem affici vtile & fructuoſum. Referenda quidem eſt gratia, ſi modo poſſis, idque vltro. *lib.8.Ethic.c.13.*

Incidunt huiuſmodi tempora cum beneficium, quo prouocati ſumus, reddendum non eſt. *lib.9.Ethic.c.2.*

Benefici vehementius eos diligere videntur, in quos beneficia contulerunt, quam ii, qui acceperunt, eos qui dederunt. *lib.9.Ethic, cap.7.*

Ii qui bene meriti ſunt, eos diligunt, & charos habent, apud quos beneficia collocarunt, etiamſi in præſens nihil ex iis emolumenti percipiant nec ſint percepturi in poſterum. *Ibid.*

Qui beneficium accepit, opus beneficiorum eſt, quod eis charius eſt, quam operi procreator & author. *Ibid.*

Amicos probabis ex calamitate in vita, & communicatione periculorum. Aurum enim igne probamus, amicos aduerſa fortuna cognoſcimus. Item: Vera amicitia tria requirit maxime, virtutem tanquam honeſtam, & familiaritatem vt iucundam, & vſum tanquam neceſſarium: nam vbi iudicaris, recipere debes, & congreſſu lætari, & vti ſi egeas. *Max.ſerm.de amicitia. Plura vide apud Iſocratem ipſum admonit.ad Nicoclem.*

Amicitia eſt diuinarum humanarumque rerum ſumma cum beneuolentia conſenſio. *Cic.de amic.*

Itaque ciues potiores quam peregrini, propinqui quam alieni, cum his enim amicitiam natura ipſa peperit, ſed ea non ſatis habet firmitatis, nam in hoc præſtat amicitia propinquitati, quod ex propinquitate beneuolentia tolli poteſt, ex amicitia non poteſt. Sublata enim beneuolentia, amicitiæ nomen tollitur, ſed propinquitas manet. *Ibid.*

Excepta ſapientia nihil melius datum eſt homini à diis immortalibus amicitia. Quid enim dulcius, quam habere cum quo omnia audeas ſic loqui vt tecum? Quis eſſet tantus fructus in proſperis rebus, niſi haberes amicum, qui illis æque ac tu ipſe gauderet? Aduerſa etiam ferre difficile eſſet, ſine eo, qui illa grauius etiam quam tu feret. *ibid.*

Amicitia res plurimas continet, quocunque te verteris, præſto eſt, nullo loco excluditur, nunquam intempeſtiua, nunquam moleſta eſt. Itaq; non aqua, non igne, non aëre, locis pluribus indigemus, quam amicitia. Nam ſecundas res ſplendidiores facit: & aduerſas partiens communicanſque leuiores. *Ibid.*

Non ſum amicus, niſi quicquid agitur ad rem pertinens, meum ſit, conſortium omnium rerum inter nos facit amicitia, nec ſecundis quicquam ſingulis, nec aduerſis commune viuitur: conuerſari cum amicis habentibus licet, & quidem quoties velis, quamdiu velis, amicus animo poſſidendus eſt. *Sen.epiſt.48.*

Non poteſt quiſquam bene degere, qui ſe tantum intuetur. Alteri viuas oportet, ſi vis tibi viuere. Hæc ſocietas diligenter & ſanctè obſeruata, quæ nos homines hominibus miſcet, & indicat aliquod eſſe commune ius generis humani. *Ibid.*

Nihil æque ægrum reficit, ſicut amicorum affectus: non iudico me mori, quum illos ſuperſtites reliquero: puto, inquam, me victurum, non cum illis, ſed per illos. *Idem.79.epiſt.*

Diſſimilitudo morum, diſtantia vitæ, & ingenia contraria ſoluunt amicitiam. Amicitias probatas enixè pete, conſtanter retine, perenniter ſerua, inimicitias indictas exerce honeſtè, tardè crede, celeriter depone. *Idem in extrema parte epiſt.*

Omnes amicos habere operoſum eſt: ſatis eſt inimicos non habere. *Ibid.*

Nunquid amici noui anteponendi ſunt veteribus: vt equis veteribus teneros anteponere ſolemus? Hæc indigna homine dubitatio eſt, vetuſtiſſima quæque debent eſſe ſuauiſſima in amicitia. *Ibidem.*

Nullum habet maius malum occupatus homo, & bonis ſuis obſeſſus, quam quod amicos ſibi putat, quibus non eſt, & quod beneficia ſua efficacia iudicat ad faciendum amicos, cum quidam quo plus debent, eo magis oderunt. *Ibid.*

Qui ſe ſpectat & propter hoc ad amicitiam venit, male cogitat, quemadmodum cœpit, ſic deſinet: nec eſſe eſt vt initia inter ſe & exitus congruant. Qui enim vtilitatis cauſa aſſumptus eſt, tandiu placebit, quamdiu vtilis fuerit, hunc florens amicorum turba circumſedit, circa euerſos ſolitudo eſt, & veri amici fugiunt, vbi probantur. *Idem 9.epiſt.*

Negotiatio eſt non amicitia, quæ ad commodum accedit, detrahit enim amicitiæ, qui illam parat ad bonos caſus. *Idem in epiſtol.*

Si aliquem amicum exiſtimes, cui non tantum credis quantum tibi, vehementer erras, & non ſatis noſti vim veræ amicitiæ? *Idem epiſtol.3.*

Falſi amici pro conſilio adulationem adferunt, & vna eſt eorum contentio, qui blandiſſime fallant. *Idem in extrema par. epiſtol.*

Cum amicis breues rationes, longas amicitias oportet habere. Principium amicitiæ, benè loqui, grande exordium inimicitiarum maledicere, amicum proſperitas inuenit, ſed aduerſitas probat. *Ibidem.*

Amicos in ſecreto mone, palàm autem lauda, vires tuas amici magis ſentiant beneficiis quam iniuriis. *Idem de mor.*

Amici vitia ſi feras, facis tua. Ita amicum habeas, vt inimicum putes, ita crede amico, ne ſit inimico locus. *Seneca in Prouerb. Philoſoph.*

Nulla puſilla domus, quæ multos recipit amicos. Talem diligentiam exhibe in amicis comparandis, ne incipias amare, quæ deinceps poſſis odiſſe. *Ibid.*

Quanti tales amicos habere voluerunt, & ipſi tales eſſe non poſſunt. Tu primum exhibe te bonum, & quære alterum ſimilem tibi. *Ibid.*

Amico mutuam roganti me pecuniam ſi dedero, & amicum & pecuniam perdo. *Ibid.*

Coagulum amicitiæ eſt cum bonis conuiuium. *Ibid.*

Quis eſt amicior quam frater fratri? Aut quem alienum fidum inuenies, ſi tuis hoſtis fuerit? *Salluſt. in Iugur.*

Non exercitus, neque theſauri, præſidia regni ſunt: verum amici, quos neque armis cogere, neque auro parare queas: officio & fide parantur. *Idem.*

Cupere eadem, eadem odiſſe, eadem metuere, homines in vnum cogunt: ſed hæc inter bonos amicitia, inter malos factio eſt. *Idem.*

Idem velle atque idem nolle, eadem demum firma eſt amicitia, *Idem.*

Mihi defunctorum amicorum cogitatio dulcis eſt: habui enim illos tanquam amiſſurus: amiſi tanquam habeam. *Seneca epiſt.* 3.

Sunt qui effuſius mœrent, quia verentur ne dubium ſit an amauerint. Sera iudicia ſui affectus quærunt. Si habemus alios amicos, male de his & meremur & exiſtimamus, quia parum valent in vnius elati ſolatium. Si non habemus, maiorem iniuriam ipſi nobis facimus, quam à fortuna accepimus, illum vnum abſtulit, nos quemq; non facimus: deinde nec vnum quidem nimis amauit, qui plus quam vnum amare non potuit. *Idem epiſt.* 63.

Πάντων μὲν ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι καὶ χαλεπὸν, ἄλλως τε κἂν ἐπ' ἐχθροῦ τῳ τοῦτο συμβαίνῃ, μάλιστα καὶ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας, ὅσῳπερ καὶ τὸ τυχεῖν τούτων μέγιστόν ἐστι. ἐκ τοῦ περὶ στε.

Cum rebus quidem omnibus priuari acerbum & graue ſit, præſertim ſi ab inimico iſtud eueniat, tum vero maximè beneuolentia veſtra & humanitate quanto à vobis ea conſequi maximum eſt. *Demoſth. in orat. de coron.*

Οὐ μεῖζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὸν, ἢ παρὰ πάντων ἑκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας. ἐκ τοῦ περὶ τῆς τῶν ῥοδ. ἐλευθ.

Nullum maius bonum vobis contingere poteſt, quam omnium beneuolentiam, nulla adiuncta ſuſpicione ſumma illorum voluntate conſequi. *Demoſth. in orat. de lib. Rhodiorum.*

De amicitiis infidelibus. Dial. XXVII.
Franciſcus Petrarcha.

D O L.

De amicitia queror. R. Quid hic hoſtibus faciat, qui de amicis querimoniam inſtituit? D. Amicos experior infideles R. Impoſſibilem rem narras. Ne forte autem amicos credideris, qui non errant, nempe id non modo poſſibile, ſed commune eſt. D. Infideles ſunt amici. R. His querelis plenus eſt orbis terræ. Verum amicitia, infidelitasque non coeunt. Qui infidelis eſſe incipit, deſinit eſſe amicus, ſeu (quod potius crediderim) nunquam fuit. Cumque omnis virtus immortalis ſit, omnis fictio æui breuis. Non fides eſt ſublata, ſed fictio. D. Infidos experior amicos. R. Amici falſo habiti, ſi nunc primum infidelis animi latebras pandunt, erroris tui finem lætus aſpice, & caueto interim ne morbi contagia in te ſerpant, ſed quicunque illi fuerint, tu amicitiæ fidem ſerua, & ſi non propter meritos, at propter te meritum aliena peſte non infici, quod libentius facies, ſi quantum tibi diſpliceatur illorum præſidia, ipſe tecum acriter excuſſeris. Sæpe vitii odium calcar ad virtutem fuit. D. Immeritus amicorum odia contraxi. R. Odioſi ciues, odioſi ſocii, odioſi cognati, odioſi coniuges, odioſi fratres, odioſus demum patri filius, & filio pater. Et ad ſummam nulla neceſſitudo eſt, quæ non odiis eſſe poſſit infecta. Sola quidem amicitia ſincera mali huius ignara eſt. Interq; hanc, & reliquas, hoc intereſſe diffiniunt, quod illæ omnes adiuncto odio durant, nomenque ſuum retinent. Huic vni non modo, ſi odium acceſſerit, ſed ſi amor abſceſſerit, amicitia iam non eſt, neque vero magis odioſus amicus eſſe poteſt quam amor etiam odioſus. D. Perfidos patior amicos. R. Si quid ſpei reliquum, perfer, dum in fidem redeant, & ardenter ama. Multi enim tepido amore amicitias extinxerunt, aut parum fidendo perfidiam docuere. Si nec ita proficis, ſpesque omnis interiit, vtere conſilio Catonis, qui amicitias quæ non placent, ſenſim diſſuendas cenſuit, non ſubito diſcindendas ne geminum graue damnum ſimulque & amici perditi videantur, & quæſiti hoſtes, niſi forte acrior caſus ac moræ impatiens maturo conſilio vti vetet, qui ſi incidat inter ærumnas amicitiarum vltimas numerandus erit, ferendus tamen alto animo, vt reliqua, cedendumque neceſſitati, & parendum tempori, ſed hic caſus veræ vix amicitiæ tunc notus eſt.

De amicitiis Regum. Dial. XLIX.

G A V D.

Quæſiui mihi Regum amicitias. R. Hominum vera amicitia rara eſt. Tu tibi Regum fingis amicitias, quos fortunæ ſplend
morque animi omnium imparium contemptores facit. G.
bus carus ſum. R. Vilis ergo tibi eſt anima, virtus, fama, qu
cium, ſecuritas: notus eſt mos Regum. Vix diligunt, niſi, qu
mnibus neglectis & abiectis illorum ſe ſæuitiæ, ac libidini, &
tiæ ſeruum fecit. Si ergo es charus Regibus, non eſt quodam
de te quæram, vilis es tibi. G. Ego autem bonitate ac virtut
charus Regibus. R. Quid reſpondes Criſpo? Nam regibu
quit, boni quam mali ſuſpectiores ſunt, ſemperque his alien
tus formidoloſa eſt. G. Regi meo bonis artibus ſum carus. R. Q
bus, quæſo, aucupio an venatu? Horum enim ſtudioſum
cedenti te colloquio quodam notaui. An vero militia, de qua
xime diſputatum eſt, quæ niſi largo ſanguine magniſque pe
honeſtetur, non militiæ, ſed militaris ignauiæ nomen tenet,
Regum modo iudicio, ſed vulgi. G. Bonis artibus regi carus
R. Vanitate, an periculo, an criminibus? fortaſſis homicidio,
ficio, lenocinio, proditione, blanditiis, atque mendaciis, mal
ſed publica, quanquam vſus excuſet, & commendet vrbanitas
ſunt quidem artes promerendis regibus aptiores, quibus in
nihil eſt quam virtus & literæ. In his igitur nulla ſpes ad am
regum, odii potius cauſa ſunt. Sic inter ſapientiam, ac fortun
ra eſt pax. G. Magnus apud regem ſum. R. Maior ne quam ap
lexandrum Lyſimachus, apud Tiberium Seianus? vtriuſqu
gnitudinem & ruinam noſti. Etſi de primo varient ſcriptores
quo alios, longa eſt hiſtoria. G. Carus ſum regi meo. R. Meliu
incognitus, melius forſitan odioſus, fugeres quod nunc ſeq
diſcrimen. Peior eſt auibus inuitantis aucupis blanda modu
quam villici ſonitus deterrentis. G. Meo ſum carus regi. R.
quorum dubites periculoſior ne ſit caritas, an odium, peior
pentibus, quibus inſunt veneni mixta remedia. In his vero
peſtilens ac nociuum ineſt, ſeu oderint, ſeu diligant, prope par
lum, niſi quod odium fugat, amor detinet. Et ad ſummam re
amicitiis præter regna ipſa nil vſquam inquietius, nilque peri
ſius, & ſi hoc periculum non ignorem fruſtra ſæpe multis op
ſæpe magis emptum, quæſitumque periculis. Sic eſt vſus h
num, ſic periculis emitur periculum multis vnum, magn
mum. Mira res: bonum ingens ſpernitur gratuitum, magni
maius malum quæritur. G. Spero me Regi meo carum. R. Id d
ſperas, quale ſit cogita: fundamentum fragile, tremulum, cadu
crebræ notæque regum indicant ruinæ, Vertex nubiloſus, tur
inquietus, quod ſic eſſe vita Regum probat triſtis, occupata, d
lis. Vide ergo vbi ſtruxeris, vt fortuna ſic voluntas regum va
inconſtans, ac ſemper incerta, quanquam nec ſtantibus illis b
liquid iſta res habeat, mali multum. G. Amicitiam regis me
periculis ac ſudore promerui. R. Heu quanto tutius quantoq
cilius Regis omnium amicitiam meruiſſes.

De amicorum abundantia. Dial. L.

G A V D.

Amicitiis abundo. R. Mirum tibi vni rei huius abundanti
ſe, cuius quidem cunctis hominibus penuria tanta ſit, vt ex o
bus ſæculis vix pauciſſima memorentur amicorum paria. G.
amicitiæ multæ ſunt. R. Fucatæ igitur. Veræ enim amicitiæ
bonum, vſque adeo, vt qui vnam longa licet in ætate quæſie
gociator rerum talium ſat induſtrius habeatur. G. Amicitiis
ſum. R. Hoc ſcire non potes, niſi rebus aliis ſis infelix. Verum
eſt illud: *Felix ſe neſcit amari.* G. Amicitiæ certæ ſunt. R. Erg
aduerſitas certa eſt. Verum eſt enim illud quoque: *Amicus ce
in re incerta cernitur.* G. Amicitiæ multæ ſunt. R. Huius
cium experientiæ committe, non famæ multa mentiri ſolitæ.
ciores erunt fortaſſis quam reris. G. Amicitiarum nimis mag
pia eſt. R. Mitte ſuperuacua in rebus omnibus, qui quod ſatis e
bet, amplius non requirat. G. Amicorum ſatis magna copi
R. At id ipſum neque populo Romano tum cum maxime flo
neque vlli mortalium contigiſſe apud illuſtrem legis h
cum. G. Amicitiæ multæ ſunt. R. Dixi iam, fictæ igitur,
quidem imperfectæ, (vt philoſophis placet) quoniam fie
teſt, vt vno tempore cum altero amicorum ſit gaudendum,
dumque cum altero, aut inter illos orto odio vel hinc fidem
linc vel vtrinque deſerere ſit neceſſe. G. Copia eſt vtilium
ctabilium amicorum. R. Sentio, ad vulgares amicitias de
das, quæ tamen ipſæ ſimul plures eſſe vix poſſunt, quod mul
tribuere familiariterque conuenire operioſiſſimum ſit,
præſertim in executione cuiuſpiam difficilis atque ingenu
ris occupato. G. Amicos, qui proſint, & delectent habeo. G.
ducæ amicitiæ, quarum delectatio vel vtilitatis fundame
eſt. Nam & ſtantibus illis tremunt, & recedentibus ruunt.
poſſibile tantum, ſed perfacile, immo vero prope neceſſari
quod hæc plerunque vel fortunam ſequuntur, vel ætate
mæque gratiam, quibus nihil incertius. At quæ in virtute
dantur immortales ſunt, eo quod virtus ipſa quiddam ſtabil
mumque ſit & (vt verbo vtar Ariſtotelis) manſurumque,
niam mori nequit. Ideo quos propter honeſtum dileximus
mus vel extinctos. G. Amicos ni fallor fidos habeo. R. Vide

tem ne fallaris, neve experiri cupias. Nam ſæpè cuius rei fuerat dulcis opinio amarum fuit experimentum. G. Amicos puto bonos habeo. R. Vnde id putes etiam atque etiam examina, atque illud inprimis quantum ipſe ames. Sunt enim qui non ament & amari putant, quo nihil eſt ſtultius. isque communis error eſt diuitum, amorem pretio emi credunt, qui mutuo quæritur amore. Generoſiſſimus eſt bonus animus, non herbis neque carminibus magicis mouetur. Non auro aut gemmis, non ad extremum ferro flectitur, amando vincitur colendoque. Eſtque hoc Hecatonis Græci philoſophi amatorium notiſſimum, quod Senecæ placuit & mihi. Si vis amari ama, quanquam & hoc ipſum ſæpè fruſtra eſt, tam multæ namque imperſcrutabiles ac profundæ ſunt pectorum cauernæ, tam venenoſi atque inhumani, & implacabiles quorundam animi, vt & culti ſpernant & amati oderint, nec contenti nullam pio affectui vicem reddere (quod nec beluis quidem niſi atrociſſimis accidit) exaſperantur obſequio, & (ſi credi poteſt) amore ad odium incitantur, quod periculoſiſſimum & inter vitæ mala grauiſſimum humana ſimplicitas experitur. G. Credo me amicos optimos habere. R. Eſt hoc quidem amicitiæ perpetuum epitheton, quod & ſi linguæ abſit, adeſt intellectui. Itaque breuius loqui potes. Dic amicos, vna optimos dixeris. G. Habere amicos credo. R. Caue ne falſum credas, ne quando aliter credere ipſa res cogat. Abyſſum animi metiri non eſt hominis. Nunc amicos vobis vina conciliant, lachrymæ autem probant, & quod debuit primum eſſe nouiſſimum eſt. G. Amici in hoc ſtatu rerum multi ſunt. R. Rerum credo felicium. Ita enim ferme accidit, vt & ſi fortuna omnis amicitiis egeat, illi tamen amicorum copia maior ſit, cui rerum cæterarum indigentia minor eſt, ſic inopiam ſemper inopia, copiamque comitetur copia. Creſcat ſiue adueniat egeſtas, decreſcent ſeu abibunt, ſeu verius detegentur amicitiæ, qui amici tui fuerunt, qui fortunæ, illa videbitur abeunte. Te tui ſequentur, illam ſui, hæc melior, illa deſeret cæterua. Nec eſt quod mirari debeas vaſe exhauſto illos abſcedere qui ſolam vini dulcedinem ſequebantur. Aduerſitas ſimulatorem abigit, fæx potatorem. G. Innumerabiles habere videor amicos. R. Bene ais, videor. Vnde tibi autem hæc opinio cum omnium veræ amicitiæ raræ ſint, innumerabiles tuas eſſe? Perſuaſum autem debet eſſe inprimis niſi inter bonos amicitias non conſtare, hinc iam certius æſtimabis quot non dicam tibi, ſed humano generi amicitiæ puræ ſint, connumerare cœperis quot ſint boni. G. Amicos habeo complures. R. Notos dic, idque quam veraciter dicturus, in dubio eſt. Nullum enim animal, nulla merces difficilior cognitu, quam homo. G. Amici multi ſunt mihi. R. Contubernales forſan, aut conuiuæ. Hi enim niſi epulæ defuerint non deerunt. Amici autem ſemper pauci, ſæpe nulli, ſæpe (quod iniquiſſimum eſt) amici nomen domeſticus hoſtis tenet, & ſub velo fictæ beneuolentiæ, familiares inſidiæ deliteſcunt. G. Supra neceſſitatem ſunt amici. R. Apprime neceſſarius fere omnibus, maxime tamen potentibus, deeſt ſemper qui ſcilicet inter tot aſſentatorum mendacia verum loqui audeat & velit, qua in re multis amico vtilior hoſtis fuit. G. Multos habeo amicos. A. Crede mihi pluribus maior ſanctiorque eſſet orbis terrarum & quietior, ſi tot eſſent amicitiæ quot feruntur. G. Amicum habeo. R. Multum eſt. Nil amico carius, nil rarius.

De amicis incognitis niſi per famam. Dial. LI.

G A V D.

Fama præſens abſentes mihi peperit amicos. R. Eſt id quidem aliquando viſum, vt non ſolum incognitos, ſed hoſtes quoque fama faciat amicos. fecit Maſiniſſam Scipioni, vt qui in omni Carthaginenſium equitatu primus eſſe conſueuerat, in omni Romanorum equitatu aduerſus Carthaginem primus eſſet, neque hoſtes tantum proprios, ſed prædones, qui publici omnium mortalium hoſtes ſunt, eidem illi famæ ſplendor attraxit, qui Lintherni ad eum in exilio habitantem, facto agmine venientes, ſic vt primo aſpectu terribiles viderentur, vbi ſe ſuſpectos intellexerunt, poſitis mox atque armis, & dimiſſis ſatellitibus inſuetam manſuetudinem induti, ſoli prædonum principes acceſſerunt, eumque ceu numen aliquod, domumque eius vt templum deuotiſſimum venerati, dextera illa victorioſa multis oſculis fatigata, affixiſque muneribus domus in limine, qualia deorum aris affigi mos tunc erat, quaſi ingenti lucro aucti, quod virum illum conſpexiſſent, & tanquam cœleſti viſione alacres abierunt. Hoc illi vni contigit. Quære talem, vbi eum quæſo reperies? Vt tamen aliis accidat, & nominis claritas abſentem conciliet amicum (multum enim in rebus non inficior poteſt fama) nunquid tamen non verendum erit, ne (quod ait quidam) minuat præſentia famam? quod multi quos abſentes ſtupuerant, coram poſitos contempſerunt? Tenera res eſt iudicium humanum, facile flectitur. G. Fama mihi amicos trans Alpes & trans maria quæſiuit. R. Veſtra fere omnia friuola æque & inania ſunt. Nam quis vſus aut quis fructus fuerit illius à quo nec viſus nec videndus, quemve nec videris nec viſurus vnquam ſis? Vitia veſtra præſentes quoque amicitias inutiles faciunt & infidas, quamvis non ſint illæ quidem, ſed dicantur amicitiæ. Quid nunc igitur de his tuis amicitiis ſperes? Vide. Obſequium amicos parere ait Comicus. Immo hercle veri amici vix multis obſequiis pariuntur. Tu credis amicum paucis, forte, & ne tuis quidem verbis quæſiuiſſe? bonæ ſpecies. G. Fama ab extremo terræ mihi attulit amicum. R. Fama contraria illum tibi auferet, eoque facilius, quo patentiores malis quam bonis relatibus aures ſunt. G. Fama mihi bonum peperit amicum. R. Vnde ſcis quam bonus ſit quem nunquam videris, rogo, cum illi ipſi quos cotidie vides atque alloqueris, quales ſint tanto in tempore nondum ſcias? Sæpe vos credulitas veſtra circumuenit, libenter creditis, quod optatis. Multum fidei famæ tribuitis mendaci. Speras eius animum videre cuius nunquam frontem videris, cum ſint inter notiſſimos quoque tot pectorum diuerſoria, tot latebræ? Difficile eſt enim amicum niſi in magna aduerſitate cognoſcere, operoſius eſt illum noſcere quam quærere. Vna ſæpe hora paucis verbis quæritur, qui vix multis annis atque experimentis agnoſcitur. Voco autem amicum vt vulgus. Verus enim non ante quæritur, quam probetur. Nec amicum probant aliorum verba, certe nec propria, ſed experta caritas fidesque. G. Amicum mihi de longinquo fecit fama. R. De te aliquid, mentiendo, quiſpiam tibi amicum dedit. De te vera loquendo vel forſitan mentiendo itidem, tibi hunc ipſum alter eripiet. Quibus viis fiunt creſcuntque omnia, eiſdem facile reſoluuntur. Et natura vult, vt cito aucta, cito deſinant.

De amico vnico fideli. Dial. LII.

G A V D.

Amicum vnum fidum, & expertum habeo. R. Sæpè in experiendo veſtrum errat acumen, & dum vos ipſos peritiſſimos iudicatis, in hoc ipſo ac perinde cæterarum rerum in æſtimatione fallimini. G. Scio ego (non exiſtimo) amicum mihi eſſe fideliſſimum. R. Et quos putas idem credentes, immò vt ſibi videbantur & ſcientes, cum ad arctiſſimum ventum eſſet examen, ſeſe luſos inuenerunt. Vnde vero tot cotidie de amicis prodeunt querelæ? niſi quia quos fidiſſimos habebatis, inueniſtis infidos. Nullius rei tam difficilis vnquam, quam humani animi conìectura exiſtimatioque eſt. G. Nihil coniicio, nihil æſtimo, vt dixi, ſed ſcio amicum veriſſimum me habere. R. Habes rem aut optimam, aut peſſimum errorem. G. Nullum rei huius errorem habeo, ſed amicum multis ac magnis expertum caſibus. R. Habes ergo rem dulciſſimam, ſanctiſſimamque, qua vna poſt virtutem ſolam nihil homini melius in hac vita ſeu natura, ſeu caſus aliquis, ſeu labor, ac ſtudium dedit. Dulces fateor parentes, dulces filii, dulces fratres: poſſunt tamen amareſcere, nec parentes ideo, nec fratres quidem deſierunt eſſe, nec filii cum dulces eſſe deſierint, at amicus ſolus (dum ſit verus) dulcis & carus eſſe non deſinit. Cari inquam ſunt parentes, nonne autem Iupiter Saturnum regno patrem expulit? Nicomedes Pruſiam Bithyniæ regem, ſuum patrem conſilia licet necandi filii agitantem, vita priuauit, & Ptolomæus, hinc Philopater dictus, patre ac matre inſuper, & fratre occiſis, ad vltimam & vxore Eurydice interfecta, regnum Ægypti ſcortorum ſic rexit arbitrio, vt nihil in regno proprium haberet præter nudum & inane regis nomen. Nonne & Oreſtes Clytemneſtram matrem? Agrippina Nero? Antipater Theſſalonicem interfecit? Chari filii: nonne Theſeus Hippolytum caſtiſſimum? Philippus rex Macedoniæ Demetrium filium adoleſcentem optimum iuſſit occidi? Nonne & Ptolemæus alter aduerſum pietatis nomen & ipſe quoque fidiſſimus rex, Ægypti duos? Et Herodes rex Iudææ vnum? Et Conſtantinus Romanorum Imperatorum quoque Criſpum filium interemit? Nonne Malcus dux Carthaginenſium Carthalonem filium crucifixit? Quin & matres, quarum amor hinc intenſior, hinc mitior, ſexus in filios ſæuierunt. Nota omnibus Medea. Quid Laodice Cappadociæ regina quæ regnandi cupiditate filios quinque mactauit? Chari inquam parentes (repeto enim) chari filii, chari fratres. At (vno exemplo omnis claudatur impietas) Phraates rex Parthorum omnium regum ſceleſtiſſimus omniumque mortalium regnandi non cupiditate ſed rabie, furiiſque actus, Orodem ſenem & afflictum patrem, ad hæc & triginta fratres ſuos dicti regis filios, ſuumque inſuper filium occidit, ne quis ſupereſſet in Parthia qui regnaret. Sed vetuſta hæc. Nunquid non recentiore memoria inter patrem & filium de regno in Britannia certatum audiuimus? & nudiuſtertius inter fratres in Hiſpania decertari vidimus? quanquam talium odiorum, & maximè fraternorum crebra adeò & noua & vetera ſint exempla, vt pene laborioſius ſit exquirere qui amici fratres fuerint, quã qui hoſtes, vtrunque poſtponimus. Remedia enim nunc, non exempla colligimus. Quid præterea. An, non chari coniuges, charæ vxores? Sed interrogabis Agamemnonem & Deiphobum, & de veſtris Claudium Cæſarem ac minorem percunctaberis Africanum. Hi tibi quam chari fuerint vxoribus ſuis dicent, contra vero Octauiam ſciſcitare & Arſinoem, quid illa de Nerone ſuo, hæc de ſuo ſentiat Ptolomæo. Illa de adoptiuo, hæc de naturali fratre, vtraque de marito, illa quidem in ſe ipſa, hæc in filii experta teſtabitur. Eminentia, vt vides & clara decerpimus, vulgus & vrbes, & communem vitam hominum, his plenam querimoniis præterimus. Quibus ita ſe habentibus,

tibus, cui in omni genere illorum qui chariſſimi videantur odiis ſæpe latentibus, ſæpe etiam manifeſtis multa inſit amaritudo, ſola amicitia odiis vacat. Nemo vnquam non dicam occidit aut perdidit amicum, ſed ne læſit quidem volens. Quamobrem ſi amicum verum qualem prædicas inueniſti, magnas te diuitias inueniſſe credito, illud vide ne (vt magna pars hominum rebus dedita vilibus, nobiliumque contemptrix, & agris aut mercibus quam amicitiis, ac virtutibus colendis intentior) quod optimum nactus es negligas. Si tantam curam impenditis cuſtodiæ auri & argenti atque orientalium lapillorum quæ ſunt terrę feces, & pelagi purgamenta, quanta diligentia amici cultui impendenda eſt rei precioſiſſimæ ac diuinæ? Ne qua vnquam re offenſus, ne quo vnquam verbo alienatus effugiat, ſerumque audias illud eccleſiaſticum, ſicut qui dimittit auem de manu ſua, ſic reliquiſti proximum tuum, & non eum capies, non illum ſequeris, quoniam longe abeſt. Effugit enim ſicut caprea de laqueo; quoniam vulnerata eſt anima eius, vltra eum non poteris colligare. Proinde ingens bonum habes ac ſuaue, operoſum tamen ac difficile, quæſitu inquam operoſum & cuſtodia. Magnus theſaurus eſt amicus, ſed magna ſeruandus cura, magno ſi pereat lugendus fletu.

De abſentia amicorum.

Dial. LIII.

D o l.

Amicorum torqueor abſentia. R. Solet id quidem euenire. Sed qui amici mortem ferre didicerit, aliquanto facilius feret abſentiam, nec franget abitus, quem non fregerit obitus. D. Abeſt mihi optatiſſimus amicus, dextra manus, dexterque oculus meus abeſt. R. Etſi irredituri abeſſent, nihil tamen non ferendum viro, dicerem: nunc redibunt, & tua tibi reſtituetur integritas. D. Abeſt amicus dimidia mei pars. R. Dimidium animæ ſuæ, Vergilium vocat Horatius, quod à multis poſtea vſurpatum iam pridem in prouerbium venit: ſed ſi amicus non naturaliter tantum, ſed ciuiliter poſſidetur, quid amicitiæ nocet abſentia, quominus tecum, vbicunque ſit amicus, ſedeat, ambulet, colloquatur, vel iocoſa, vel ſeria. Et quod præſens forte non faceret, abſens faciat. Nam ſi nil aliud videretis, niſi quæ ſunt ante oculos, & ſola vos præſentia delectaret, breuis admodum viſio, & anguſta delectatio veſtra foret. D. Amici abſentis dulci deſiderio laboro. R. Atqui amaris ſoliti eſtis laborare, non dulcibus. Accipe vero nunc, quod vulgi aures vix capiant. Dici nequit, quam tenera quamque faſtidiens præſentia ſit interdum etiam amicorum, ſæpe paruis offenditur, vt quos valde dilexeris, quorumue præſentiam vehementer optaueris, non amicos modo, ſed fratres, aut filios, quod forte ſollicitudinis ſtudio, vel occupationibus tuis obſtet abeſſe nonnunquam malis. In abſentia nil amarum, nil quod pugnat præter deſiderium, quod dulce tamen ne tu ipſe quidem negas. D. Dilecti abſentia me affligit. R. Eſt id fateor commune mulierum, atque omnium muliebriter amantium, quorum delectatio omnis in ſenſibus eſt. Nihilominus de his ipſis Poeta loquebatur, vbi ait: *Abſentem abſens auditque videtque.* Id ſi ita eſt, cur non amicus abſentem quoque amicum audiet; & videbit, niſi forte purgatiores ab huiuſmodi viſione laſciuiæ ſunt oculi, quam virtuti, aut plus aliquid dignitatis inſano quam caſto tribuitur amori, cui præter honeſtos ac volucres cogitatus, quos pro libito vagari, & eſſe vbi velint nulla diſtantia, nulla vis prohibet, epiſtolari quoque remedio conſultum eſt, quo neſcio an præſentia vlla ſit gratior. Romæ quidem erat Marcus Cic. dum ad Quintum Ciceronem fratrem ſuum proconſulatum Aſiæ adminiſtrantem ſcribens: Cum tua, inquit, lego, te audire; cum ad te ſcribo, tecum loqui videor, & mox eum ad gloriæ excellentiam exhortans, efficaciſſimum id dicit in dictis factiſque ſuis omnibus fraternam ſibi animo finxiſſe præſentiam. Neſcio, an Athenis, an vbi eſſet Epicurus, dum animo ſcribens: Sic fac, inquit, omnia tanquam ſpectet Epicurus. Certe in Campania erat Annæus, dum Lucilium ſuum in Sicilia degentem literis alloquens, vt ſecum ſtudeat, ſecum cœnet, ſecum ambulet, hortatur, quæ facere ille non poſſet, niſi animo fierent, & non oculorum, neque aurium, non manuum, neque pedum miniſterio indigerent. D. Oculi mei abſentem amicum anxie requirunt. R. Non poſſum negare, quin oculis aliquid per abſentiam detrahatur, animo autem nihil, immo nec oculis quodammodo (vt prædixi) ſi tamen amicitia vera eſt, vnde & illud apud eundem poetam, & legimus & laudamus, Pallas, Euander: In ipſis omnia ſunt oculis. Et Cicero ipſe in epiſtola quadam Balbum amicum ſuum in Galliis ſub Cæſare militantem, non ſolum in animo habere, ſed in oculis ferre ſe dicit. D. Amicus abeſt meus. R. Interdum non cognoſcitur amicus, niſi abeſſe cœperit. Sicut, cunctis in rebus, ſic in amicitia, copia ingens guſtum hebetat, penuria acuit. Quod ſi magiſter amorum intermiſſionem amantibus vtilem dicit, quibus omnibus in præſentia eſt voluptas, cur non eadem vtilis ſit amicis? quorum in virtute iucunditas tota eſt, quæ abſentiæ nullum ſentit incommodum, cum vbilibet præſens ſit. Noli ergo deſiderio ſuccumbere, ſed amicum mente complectere, quem tibi nec diſceſſus eripiat, nec mors ipſa. D. dulcis abſentiam amare fero. R. Perfer modo, & molliore[...] animi præſenti virtute conſolida. Amariuſcula enim hæc quam [...] fles abſentia forſan in tempore cariorem tibi amicum, & amic[...] ſentiam effecerit dulciorem.

¶ Apophthegmata.

Thales Mileſius philoſophus dicebat, amicorum abſentium [...] què ac præſentium oportere meminiſſe. Amicitia enim eſt a[...] rum coniunctio, quos non dirimit locus. Multi non amant, ni[...] tiſper dum vident. *Diogen. Laert. l. 1. c. 1.*

Democritus probum amicum (dicebat) gaudiis quidem vo[...] tum adeſſe decet: aduerſis autem caſibus ſua ſponte. Item. Ver[...] mici tum ſuaues amicitias fruitione communi, tum calami[...] participatione ſua reddunt leuiores. Item. Non poſſe opitulari [...] micis, inopiæ eſt: nolle autem, malitiæ eſt ſignum. *Max. ſerm. de [...] micitia.*

Chilo Spartanus quendam prædicantem ſe nullos habere [...] micos, interrogauit, num vllum haberet amicum? Sentiens, a[...] citias, & inimicitias inuicem ſe conſequi: nec fieri poſſe, quin [...] multos haberet amicos, complures habeat & inimicos. *Plutar. [...] apoph.*

Socrates dicere ſolitus eſt, nullam eſſe poſſeſſionem preti[...] rem vero bonoque amico: nec aliunde plus fructus aut volup[...] capi. Itaque præpoſterè facere multos, qui pecuniæ diſpen[...] grauius ferunt quam amici iacturam: quique ſe beneficium pe[...] diſſe clamant gratis collocatum, quum eo ſibi conciliarint ami[...] quouis lucro potiorem. *Eraſ. lib. 3. apoph.*

Idem Crœſo interrogato, quid eſſet maximum & pretioſiſſim[...] ex regno conſecutus? Cum ille reſpondiſſet, vt hoſtes vlciſcere[...] & amicos beneficio afficeret. Multo, inquit, melius feciſſes, ſi illo[...] bi amicos aſciuiſſes. *Max. ſerm. 6.*

Idem dicebat qui fratribus prçteritis alios ſibi amicos acqui[...] iis eſſe ſimiles, qui agro ſuo relicto colunt alienum. *Ibidem.*

Solon Tyrannorum amicos dicebat calculis ſupputatorſſi[...] millimos: qui vt arbitrio ſupputantis ponuntur interdum va[...] multa millia, interdum minimum, interdum nihil. *Laert. l. 1. c. [...]*

Simonides interrogatus quam ob rem, quum eſſet extremæ [...] ctutis, tamen attentus eſſet ad rem? Quoniam, inquit, malim m[...] riens inimicis relinquere, quam carere amicis, taxans inſtabiles [...] minum amicitias, qui conſequuti quod volunt, negligunt amic[...] eidem, dum ſperant, obſeruiunt. *Eraſ. l. 6. apoph.*

Diogenes, rogatus, quemadmodum amicis vteretur Dionyſ[...] Vt vaſculs, ait: dum plena ſunt, euacuat, & vacua abiicit. *Br[...] 1. cap. 3.*

Cato maior, audiens grauiſſimam de colenda amicitia diſ[...] tionem ait, Amicitiæ quæ non placent, diſſuendæ magis quam [...] ſcindendæ ſunt. *Cicero in Catone.*

Xenocrates, Lycurgus Rhethor cum forte & Xenocrati obui[...] factus eſſet, qui à Telone obtorto collo pertrahebatur in me[...] cium, quo in loco carcer erat Athenis: fuſtem impegit in caput T[...] lonæ, ac Xenocratem liberauit. Telonem vero tanquam indig[...] patrantem in carcerem coniecit. Id Lycurgi factum cum ab om[...] bus probaretur, poſt aliquot dies Xenocrates obuiam Lycurg[...] lio: Cito, ait, retuli gratiam patri tuo, qui vulgo laudatur, quod [...] hi amico, in re tam periculoſa & difficili tulerit auxilium. *Eraſ. [...] apoph.*

Antigonus, Hic Diis ſacrificans precabatur, vt ſe à ſimulatis [...] uarent amicis: cumque percunctaretur quiſpiam, quamobrem [...] quid à Diis optaret: Quia, inquit, hoſtes cum cognoſco, caueo. *Ma[...] ſer. de amicit.*

Namertes, legatione fungens, quum à quodam eius gentis, [...] quam erat miſſus, beatus prædicaretur, eo quod multos habere[...] micos, interrogauit, quomodo qui multos haberet amicos, peri[...] lum faceret, an amicum haberet ſincerum ac probum? Id quum [...] ter faſſus ſe neſcire cuperet diſcere: Per aduerſam, inquit, fortuna[...] *Plut. in Lacon.*

Cato intelligens quendam animum ab amico reprehenſore a[...] naſſe, Noli, inquit, indignari amico: apem enim propter aculeu[...] non odiſti, ſed foues & tueris propter fructum. Cur igitur amici [...] iurgationem fers adeo iniquè, quam propter beneuolentiam plu[...] mum amare debes? *Max. ſer. 6.*

Antalcidas interrogatus, quo pacto quis amicos ſibi facere po[...] ſet? reſpondit. Si loquatur illis iucundiſſima, præſtet autem vtil[...] ma. Quo dicto innuit, in parandis amicis adhibendam eſſe prim[...] ſermonis comitatem, in officiis autem præſtandis vtilitatem. *Plu[...] in Lacon. apoph.*

Anonymus: quidam ambientes amicitiæ fœdus inire cum Lac[...] ne, volebant ſe quocunque vellet vinculo aſtringere, quo cert[...] eſſet amicitiam fore ſinceram. Quibus ille: Vna eſt, inquit, de am[...] citia certitudo, ſi etiam volentes lædere non poſſint: nam reliquæ o[...] mnes prorſus infirmæ ſunt. Conuenit cum illo Chilonis, Sic habe[...] dum amicum, vt cogites illum poſſe fieri inimicum. *Eraſ. l. 8. apoph. ex Plut.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

[…], quum quidam ad eum miſiſſet ornamenta multa, ea diſtribuit amicis: interrogatus autem cur ſibi nihil reliquiſſet? Quia, inquit, corpus meum his omnibus ornari non poteſt: amicos autem his ornatos intuens, maximum mihi ipſi ornatum aptatum eſſe putabo. *Max. ſerm. de amic.*

Darius Rex quum aperuiſſet prægrande malum punicum, & quidam ab eo ſciſcitaretur, cuius rei tantum numerum habere optaret, quantus illic ineſſet granorum? reſpondit, Zopyrorum: is erat vir bonus ac Dario fidus amicus. Significans, regi nihil prius aut charius eſſe debere probis ac fidis amicis. *Plutarchus in apophthegm.*

Alexander, Darij matrem vxorem, & ſorores captiuas inuiſens, vnà cum Hephæſtione, hunc quod eſſet eodem ornatu quo rex, corpore etiam maior, Syſigambis Darij mater pro rege adorauit. Eadem ex nutibus adſtantium intelligens errorem, perturbata denuo ſalutauit Alexandrum. Tum Alexander: Nihil eſt ô mater, quod turberis, nam & hic Alexander eſt: Sentiens, amicum eſſe alterum ipſum. *Plut. in Alex.*

Idem interrogatus à quopiam vbi theſauros haberet, amicos oſtendens, In his, inquit. *Max. ſerm. de amicit.*

Idem, inter amicos, quos habebat præcipuos & præſtantiſſimos omnium maximè videbatur honorare Craterum, ſed omnium maximè diligere Hephæſtionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæſtion amat Alexandrum. Id Græcè iucundius dicitur, φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. Sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præſtare fidum amicum: Hephæſtionem, priuato quodam affectu diligere Alexandrum: Pariter itaque, licet diſſimiliter amantibus, diuerſa ratione perſoluit præmium. Craterum ornauit dignitate: Hephæſtionem ad intimam admiſit familiaritatem. *Plutarch. in apopht. regum.*

Legati Scytharum, Extat ſapientiſſima Scytharum legatorum oratio ad Alexandrum, libro 2. hiſtor. Quint. Curtij dehortatoria à bello. Inter alia autem egregiè dicta & illud occurrit. Quibus bellum non intuleris, bonis amicis poteris vti. Nam & firmiſſima eſt inter pares amicitia: & videntur pares, qui non fecerunt inter ſe periculum virium. Quos viceris, amicos tibi eſſe caue credas. Inter Dominum & ſeruum nulla amicitia, &c.

Phocion, Antipatro petenti, vt in gratiam ſuam faceret quiddam pugnans cum iuſtitia: Non potes, inquit, ô Antipater, Phocione ſimul & amico & adulatore vti. Amicus obſecundat quouſque patitur æquum & honeſtum. Nec enim amicus ab amico quod iniuſtum eſt petere debet. Adulator autem ad quiduis obſequitur. *Plutarch. in apoph.*

Zeno Cittienſis interrogatus, quid reuera eſſet amicus? reſpondit alter ego. *Laert. lib. 7. c. 1.*

Diogenes admonitus à quodam, ab amicis illi tendi inſidias, vt caueret. Quid facias, inquit, ſic & cum amicis & cum inimicis habebimus conſuetudinem? ab inimicis nobis cauemus, amicis fidimus. Quod ſi pariter ab vtriſque nobis cauebimus, non eſt ſuaue viuere. *Laert. lib. 6.*

Pericles, amico roganti, vt pro ſe falſum diceret teſtimonium: Siquidem amicum eſſe dixit, ſed ad aras vſque. Senſit vir prudentiſſimus, eatenus benefaciendum eſſe amicis, quatenus iuſtitia, æquitas, & in Deum pietas permittit. *Plut. in apoph. Gellius lib. 1. c. 3. Bruſ. lib. 1. c. 3.*

Xenocrates, quum Platoni Dionyſius diceret, Aliquis auferet tibi caput: Xenocrates, qui tum præceptori aderat, Non prius, inquit, quàm hoc: ſuum oſtendens caput. *Laert. lib. 4. cap 3.*

Ariſtoteles, rogatus quo pacto amici tractandi eſſent? Non aliter, inquit, quàm nos ab illis tractari cuperemus. *Laert. lib. 5. cap. 1. Bruſ. lib. 1. cap. 3.*

Dion Syracuſanus, admonitus vt caueret ſibi ab Heraclide & Calippo, quorum fidei plurimum credebat: reſpondit, ſe malle vita excedere, quam in metu violentæ mortis amicos inimicoſque iuxta ponere. *Bruſ. lib. 1. cap. 3. ex Plut.*

Phocion, Nicocli petenti, vt ſibi ante Phocionem venenum haurire liceret. Tametſi durum hoc, inquit Phocion, tamen concedendum eſt ei cui nihil vnquam in vita negaui. Phocionem Nicocles inter amicos fideliſſimum vnicè adamarat, eique moleſtum erat videre illum morientem. Eam moleſtiam vt vitaret petijt vt ipſe prior biberet. Et hac in re Phocion commodauit amico. *Plut. in Grac. apophth. & in Phocione.*

Pompeius, Cato cum prædiceret, Pompeij potentiam creſcentem nulli bono fore populari ciuitatis gubernationi, ſed multo magis ad tyrannidem tendere: Pompeius ita reſpondit. Tua (inquit) Cato magis accedunt ad diuinationem, mea autem accommodata ſunt amicitiæ. Quo dicto indicat, Catonem de rebus loqui planè incertis, ſe verò ea præcipuè ſecutum eſſe, quæ tum temporis amicitia, quæ ſibi cum Cæſare intercedebat, poſtulabat. De amico autem multò humanius eſt bene ſperare, quàm quaſi per ſomnium diuinare peiora. *Plut. in apoph.*

P. Rutilius, amico iniuſta petenti quum pernegaſſet ſuum officium, iſque indignabundus diceret, Quid ergo opus eſt mihi amicitia, ſi quæ abs te peto, non accipio? Imò, ait Rutilius, Quid tua mihi opus eſt amicitia, ſi quid inhoneſtæ rei propter te facturus ſum? *Val. Max. lib. 6. c. 4. & Eraſ.*

Antiſthenes illud cum primis damnabat in hominum moribus, quod in auctionibus vaſa diligenter inſpicerent, priuſquam emerent: vitam eorum non inſpicerent, quos ſibi in amicitiam adiungerent. At maior vtilitas eſt à fidis amicis, quàm à vaſis: & plus damni eſt, niſi deligas. *Laertius lib. 2. c. 8.*

Solon Salaminius ſummopere ſuos admonere ſolebat ne cito quoslibet amicos ſibi pararent: quos autem ſemel parauiſſent, ne facilè reijcerent. *Refertur ex Apollodoro apud Laert. & Eraſm. in Prouerb. Ne cuiuis dextram inieceris.*

Ariſtoteles, Illud frequenter habebat in ore, ὦ φίλοι οὐδεὶς φίλος. Sentiens, multos eſſe amicos nomine; pauciſſimos aut nullos re. *Laert. lib. 5. cap. 1.*

Darius. Zopyrus ſibi nares & aures præcidit: itaque diſſimulans quis eſſet, ad Babylonios transfugit, fingens ſe à Dario crudeliſſimè tractatum. Babylonij perſuaſi, commiſerunt illi præfecturam. Ille nactus occaſionem Dario ciuitatem tradidit. Poſteà Darius ſæpenumero dicere ſolebat, ſe malle vnum Zopyrum integrũ, quàm centum Babylonas capere. Erat opulentiſſima ciuitas Babylon: tamen vnum amicum centum Babylonibus antepoſuit. Ab hoc animo quantum abſunt principes quidam qui Sannionem, aut equum, aut canem pluris faciunt, quam probum, fidelem ac doctum amicum? *Plutarch. in apoph.*

Scipio minor, Polybij ſequens præcepta, dabat operam ne quando è foro rediret domum, priuſquam ſibi quocunq; modo quempiam eorum in quos incidiſſet, familiarem, & amicum reddidiſſet: ſentiens, nullam eſſe homini poſſeſſionem meliorem. *Plutarch. in apoph.*

Alphonſus Rex, quum dubitaret, vtrum Franciſcum Sforciam, an Nicolaum Picininum in amicitiam & ſocietatem admiſſurus eſſet: (erat autem alterum duntaxat, propter illorum inter ſe ſimultates, admiſſurus) Matricienſibus legatis regem adeuntibus, & interrogantib⁹, vtrum Sfortiæ an Picinino gratulari deberent: Vtroſque tanquam amicos habendos eſſe, item ab vtriſque tanquam inimicis cauendum eſſe reſpondit. *Antonius Panormitan. de rebus geſtis Alphonſi, & Æneas Syluius de eius dictis.*

¶ Similitudines.

Philonis, Quemadmodum equi virtutem in bello exploramus: Sic amicum in calamitate & infortunio. *Apud Maximum ſermone 6.*

Maximi monachi, Vt aſini vſum arguit aſperitas viæ: Sic amicum beneuolum calamitates oſtendunt. *Serm. 6.*

Plutarchi, Vt nummum exploras, num ſit adulterinus, priuſquam eo ſit opus: Sic amicus probandus, antequam eo ſit opus. *In Moralibus.*

Vt diligenter compingitur nauis, quæ ſit in tempeſtatibus præſidio futura, & ager varijs caſibus oppoſitus. Ita diligenter probandus amicus, quo ſis vſurus ad omnia. *In Moralibus.*

Vt vas experiamur, aquam, non vinum infundimus: Ita friuolum quiddam aliquando committendum amicis, quo ſilentij fidem experiamur, vt ſi effutiant, nihil ſit periculi. *In Moralibus.*

Vt rubo, ſpiniſque complectentibus nos diſcuſsis, ad vitem aut oleam tendimus: Ita non quemuis obuium oportet in amicitiam admittere, ſed ad idoneos, reiectis alijs, eundum eſt. *In Moralibus.*

Eraſmi Roterodami, diligentes agricolæ terram prius notulis quibuſdam deprehendunt, & explorant, priuſquam illi credant ſementem: Ita explorandus amicus antequam committas arcanum. *In Moralibus.*

Multo tutior meliorque ſolitudo eſt, quam ſocietas cum hominibus, niſi abſque timore contingat, & participum attentione. Et quemadmodum nauigantibus vtilius eſt pelagus, quàm terra, ſi quis in tranquillitate nauiget, & clarè norit loca: in pelago enim haud ſæpè frangitur nauis, ſed apud littora, circaque promontoria videntur naufragia. Quapropter cum tempeſtas apprehenderit, vnuſquiſque inexpertorum quidem deſiderat terram, gubernator autem quàm longiſsimè fugit. Quanquam portus quis inueniat tranquillos, quibus facilè naues credere poſſit, quantuſcunque etiam conſurgat ventus. Homines autem modeſtiſſimi, æſtiuis ſunt ſimiles ſtationibus, quæ præſentia ſpectant: ita & illorum quiſque ad vnam quampiam in vita rem manſuetus eſt, haud æquè etiam alia. *Oratione 74. de lege.*

Plinij, Vt hirundines ſub hominum tectis nidulantur, & tamen non aſſueſcunt, nec fidunt homini: Ita quidam amicos ſemper habent ſuſpectos præſertim inſulares. *Lib. 10. c. 24.*

Thriueri, Qui metiuntur amicitiam ex poculis, ſimiles ſunt pueris, qui animum collocant in ſtomacho. *Apophthegmaton* 121.

Calidum & frigidum, vt ſeſe ipſa quidem inuicem conficiunt, ſed interim quod temperatum eſt, violant: Ita & mali in eo ſolum conueniunt, quod cuncti ſimul bonos imperant. *Apoph.* 181.

Plutarchi, Non poteſt quæuis arbor miteſcere, neque quælibet fera cicurari, proinde hæc quoque qua poſſunt in ſuum vertunt

vſum: Sic qui ad amicitiam adduci non poſſunt, horum odio ad noſtrum commodum abutemur.

Plinij. Ciconia tametſi demigrat, tamen reuerſa ſemper eoſdem repetit nidos: Ita non oportet amicorum ob intermiſſam vitæ conſuetudinem obliuiſci, ſed memoriam illorum ſemper nobiſcum circumferre. *lib.10.c.23.*

Philonis Iudæi. Vt vaſa noua præſtantiora ſunt veteribus: ſic amicitia quo vetuſtior, eo melior. *Apud Maximum ſerm. 6.*

Ciceronis, Amici noui non ſunt veteribus anteponendi, vt equis vetulis teneros anteponere ſolemus. Non enim amicitiarum eſſe debent, ſicut aliarum rerum, ſatietates. Veterrima quæque eſſe ſuauiſſima debent: ſunt aliarum rerum ſatietates: nouitates tamen non repudiandæ: vetuſtas autem ſuo loco conſeruetur. *In Lælio.*

Plinij, Vt adamas ſi frangi contingat malleis, in minutiſſimas diſſilit cruſtas, adeo vt vix oculis cerni queant: Ita arctiſſima neceſſitudo, ſi quando contingat dirimi, in ſummam vertitur ſimultatem: & ex arctiſſimis fœderibus, ſi ſemel rumpatur, maxima naſcuntur diſſidia. Aut ſupra modum incandeſcit ſemel victa lenitas. *lib. 37. cap. 4.*

Iſocratis, Vt vulgus amicos præſentes duntaxat amat, temereque mutat animum: Sic boni viri, nec interuallis locorum, nec temporis diuturnitate, ſuorum amorem imminui patiuntur. *In proœmio Paræneſeos.*

Ciceronis, Vt aurum igne: Sic beneuolentia fidelis periculo aliquo perſpici ſolet. *lib.9 Fam. epiſt.*

Senecæ, Poma quædam ſuauiter acerba ſunt, & in vino nimium veteri delectat & ipſa amaritudo: Sic amicorum defunctorum memoria mordet animum, ſed non ſine voluptate.

Eraſmi Roterodami, Vt in diapaſon tantus eſt concentus, vt vox eadem eſſe videatur: Ita veri amici vnus ſunt animus. Aut ſic adulator per omnia ſubſeruit ad orationem diuitis, vt vnum loquentem dicas, non duos. *In Prou. Diſdiapaſon.*

Vt ſuauis eſt antiphonum, quam ſi vox omnino ſit eadem: Sic iucundior amicus, ita concors, vt tamen nonnihil diſſideat, quam adulator per omnia obſeruiens. *In ſimil.*

Animal in intimis vires habet maximè proprias: Sic amicus nihil oſtendat, ſed dum cælat, tum maximè iuuat. *In ſimilitu.*

Chryſoſtomi, Si noſtra plerunque membra reſcindimus, cum incurabili morbo & ipſa tabeſcunt, & reliquis officiunt: Multo magis in amicis atque ſimulatis, id faciendum. *Homilia ſexageſima in Matth.*

Philonis Iudæi, Qui ab amico perfido conſilium accipit, ſimilis eſt ei qui ex poculo aureo venenum bibit. *Apud Maximum ſermone 6.*

Plutarchi, Quemadmodum muſcæ in popinis non manent, ſi deſit nidor: Ita vulgares diuitum amici non perſeuerant, ſi non adſit vtilitas. *In Moral.*

Vt rupturæ & ſpaſmata tum demum mouentur, cum corpus aliquo modo corripitur: Sic amici non ingenui felicibus adulantur, lapſos obiurgant, & illorum infortunio fruuntur. *In Moralibus.*

Vt nandi imperiti, dum volunt ſuccurrere ijs qui præfocantur ac merguntur, vnà cum illis merguntur, & nocent magis quàm proſunt. Sic amici qui rebus aduerſis tantum collachrymant amico. *In Moralibus.*

Vt Creon filiam nihil adiuuit, ſed eam complexus vnà cum illa perijt incendio: Sic quidam felicibus amicis non fruuntur, cum infelicibus pereunt. *In Moralibus.*

Vt cibum nec retinere poſſis citra noxam, nec reijcere ſine moleſtia: Ita malum amicum, ſi teneas, lædit, nec tamen abſque inimicitia ac tumultu veluti bilem potes abijcere. *In Moralibus.*

Ciceronis. Vt hirundines æſtiuo tempore præſto ſunt, frigore pulſæ recedunt: Ita falſi amici, ſereno vitæ tempore præſto ſunt, ſimulatque fortunæ hyemem viderint, deuolant omnes. *lib.4. ad Herennium.*

Plutarchi, Quemadmodum lac coagulo concreſcit: Sic homines compinguntur, & vnum fiunt amicitia. *In Moralibus.*

Vt ignis omnium condimentorum eſt ſuauiſſimum, velut inquit Euenus. Ita amicitia omnem vitam condulcat, ſi admiſceatur. *Ibidem.*

Maximi monachi. Quemadmodum ægrotis medicos: Sic miſeris amicos adeſſe conuenit. *ſermone* 18.

Philemonis, Quemadmodum ægrotantes in magno dolore, vbi viderint medicum non amplius dolent: Ita cum quis triſtitia laborat, minus habet mœroris, præſentem intuitus amicum. *Apud Stobæum ſermone* 111.

Socratis, Quemadmodum frumentum non ideo bonum eſt, quod ex pulcherrimo agro natum ſit, ſed quod commodè nutrit. Sic bonus amicus eſt, non qui genere clarus, ſed qui moribus egregijs fuerit. *Apud Stobæum ſerm. 84,*

Catonis, Vt apem propter aculeum non odiſti, ſed propter fructum foues & tueris: Sic amicum propter acerbam obiurgationem ne auerſeris, ſed propter beneuolentiam ames. *Apud Maximum ſerm.6.*

Plutarchi, Vt medicus & non ſentientem ſanat: Sic amicus etiamſi ignoretur amicum iuuat. *In Moralibus.*

Lynceus per quercum videt: inimicus etiam per famil[...] amicum perſpicit, quid agas. *In Moralibus.*

Vt mel exulcerata mordet ac purgat, alioquin vtile & dulce[...] amici libertas non mordet, niſi ſi quid eſt vitioſum & cor[...] dum. *In Moral.*

Polypus ſuperficiem & colorem duntaxat mutat: At amic[...] rè ſimilis eſſe debet amicis, & moribus, & affectibus, & ſtudi[...] *Moralibus. Meminit etiam Plin. l.9.c.26.*

Roterodami, arrodunt hominis cibum mures, viuunt ſub eo[...] tecto, nec tamen aſſueſcunt homini: Ita quidam amici parum [...] ceri, nec relinquunt cibi commodique cauſa, nec amant tame[...] fidunt. *In Similib.*

Thriueri, Amici qui duntaxat vocantur ad apparatum mul[...] ſimiles feſtiuis veſtibus, quibus plerunque homines magis ve[...] tur ac ſtringuntur, quàm fruuntur: nam ij nobis magis mo[...] quàm iucundi. *Apoph.*109.

Plutarchi, Vt arithmeticorum digiti aliquando valent m[...] millibus, aliquando nihil: Sic regum amici aliquoties quiduis [...] ſunt, rurſum mutata in faſtidium gratia nihil poſſunt. *In Mor[...]bus.*

Pij Pontificis, Vt oculus parua feſtuca turbatur: Sic princi[...] gratia, offenſiuncula vel minima cadit. Interdum etiam nullo [...] mine perditur: tantum apud Principes ſubdola lingua poteſt. [...] *Epiſtolarum, epiſt.*166.

Plinij, Quemadmodum Luna quo propior eſt Soli, hoc mi[...] habet luminis: Ita plus fructus ac dignitatis eſt ijs qui procul [...] ſunt à magnis principibus. *Lib.2.c.9.*

Vt periculoſum eſt, dæmones euocare, propterea quod ſi q[...] erratum fuerit, magno conantis diſcrimine fiat: nam aiunt Tul[...] Hoſtilium ictum fulmine, quod ex Numæ libris Iouem deuoc[...] conatus, quædam parum ritè feciſſet: Ita periculoſum eſt, c[...] principibus habere commercium, aut cum moroſis potent[...] quod offenſi re qualibet leui, funditus ſubuertant hominem. *L[...] c.55. & lib.28.c.2.*

Plutarchi, Pictores ſeponunt ad tempus opera ſua, tum ex inte[...] uallo rectius iudicaturi: nam aſſiduitas in cauſa eſt, quo minus [...] dicent: Sic nos rectius iudicamus amicos, quos ex interuallo n[...] ſimus. Ac de nobis ipſis quoniam adſumus aſſiduè, minus rectè [...] dicamus. *In Moralibus.*

Vt quæ glutino commiſſa ſunt, ſi ſoluantur, facilè reglutin[...] tur: at ſi corpus rumpatur, haud facilè coit: Sic inter alios ami[...] dirupta facilè coit: in fratribus ſemel dirupta, aut non coit, au[...] catricoſa coit. *in Moralibus.*

Senecæ, Si quis oculum caſu excuſſerit, reliquiæ illi ſuæ ſat[...] cient, & erit in minuto corpore & amputato tam lætus, quàm in [...] tegro fuit. Sed quæ ſibi deſunt, num deſiderat? Non deeſſe ma[...] Ita ſapiens ſe contentus eſt, non vt velit eſſe ſine amico, ſed vt po[...] & hoc quod dico poſſit tale eſt: amiſſum æquo animo ferre ſe[...] mico quidem nunquam erit: in ſua poteſtate habet, quam cito [...] paret. Quomodo ſi perdiderit Phidias ſtatuam, protinus alte[...] faciet. Sic hic faciendarum amicitiarum artifex ſubſtituet & al[...] in locum amiſſi *Lib.1.epiſt 9.*

Dionis Chryſoſtomi, Vtilia medicamenta, ægrotantibus quide[...] ſunt vtilia, ſanis autem ſuperuacua: amicitia autem non modo [...] nis opus eſt, ſed & ægrotantibus: & cuſtodit quidem diuitias, [...] peditat autem neceſſaria paupertati, clariorem reddit gloriam [...] que obſcurat ignominiam: vnum autem hoc difficilia quidem [...] mnia minuit, bona omnia auget. Quæ enim calamitas extra am[...] tiam non intolerabilis? Et quæ felicitas abſque amicis non ing[...] ta? *De regno orat.3.*

Demoſthenis, Quemadmodum vinum moribus bibentium [...] temperatur: Sic amicitia vtentium affectibus. *Apud Maxim[...] ſerm.6.*

Plutarchi, Vt puella in pratis alium poſt alium floſculum [...] cerpens, ſemper nouis arridentibus capitur, priores negligit: Sic [...] multas inſtituit amicitias, ac mox ſaturatus alias quærit. *In Mo[...]libus.*

Vt mulier impudica, cum multis ſe commiſcens, nullum cert[...] habet amatorem: Ita qui multorum appetit amicitiam. *In M[...]ralibus.*

Vt prima materia quibuslibet formis variatur, cum propri[...] non habeat: Ita animus multorum amicitiæ ſubiectus. *In Mora[...]*

Senecæ, Quod ægris euenit, quos longa imbecillitas vſque ad [...] affecit, vt nunquam ſine offenſa proferantur: Hoc accidit nobis [...] quorum animi ex longo morbo inficiuntur. Inimica eſt multor[...] conuerſatio. *lib. .epiſt.7.*

Thriueri, Quemadmodum intemperata calida vel frigida p[...] ſunt quidem copulari, ac ſola temperata poſſunt inter ſe eleg[...] vniri: Sic & inter malos poteſt fieri quædam conſpiratio, ſed [...] rim inter ſolos bonos iuſta pacis tranquillitas, & firma neceſſitud[...] *Apoph.* 180.

Cypriani, Sicut oculus vnus verti non poteſt, quo & alius n[...] vertatur: Ita & quicquid vnus voluerit, eo & aliorum voluntas [...] tetur. *De ſingularitate cleric.*

Maximi monachi, Quemadmodum res ſplendidæ lucem q[...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

circumfuſa & vicina loca diffundunt: Sic amici vbicunque fuerint, gratiam & ſuauitatem ſpirant & emittunt: vt ſatius ſit cum his verſari quàm carere amicis. *ſerm.6.*

Menander. Quemadmodum aurum igni probatur: Sic amici beneuolentia in rebus aduerſis. *Apud Stobæum.*

¶ ADAGIA.

Amicitia ſtabiliū, felicitas temperantium ὀρθῶς λέγεται, ὅτι ἡ φιλία τῶν βεβαίων ὥσπερ ἡ εὐδαιμονία τῶν αὐτάρκων.

Amicitia virtute, non pecunijs aut forma concilianda eſt. Etenim ſi rebus caducis concilietur, caduca ſit & ipſa neceſſe eſt. Ariſt.

Ama tanquam oſurus, oderis tanquam amaturus. δεῖ φιλεῖν ὡς μισήσοντα, μισεῖν δὲ ὥσπερ φιλήσοντα.

Id eſt: Sic amandum, tanquam ſis oſurus. Sic oportet odiſſe, tanquam ſis amaturus. Bias.

Amantium iræ. τῶν φιλούντων ὀργαί.

Hi qui non ex animo indignantur inuicem, aut de iracundia nunquam duratura. Mimus.

Diſcordia fit charior concordia.

Huc referas licet Græcum quoque Senarium.

Ὀργὴ φιλοῦντων μικρὸν ἰσχύει χρόνον.

Id eſt:

Amantium iræ paruo durant tempore. Die Lieb muß gezanckt haben/die ſich deß tags haggen/ ligen deß nachts vnder den Plaggen.

Mores amici noueris, non oderis. φίλου τρόπους γίνωσκε, μισήσῃς δὲ μή.

Admonet in amicorum moribus, quædam vitia diſsimulanda, ſic vt intelligantur quidem, ſed tamen tolerentur. Der Freundt gebrechen ſoll man kennen/aber nit nennen. Guten Freundten laß jhr weiß/daß ſie drumb nicht/ ſo biſt du weiß.

Nouos parans amicos, ne obliuiſcere veterum. νέους φίλους ποιῶν, τῶν παλαιῶν μὴ ἐπιλανθάνου.

Tempore poteſt & admutata ſtudia, ad quæ cōuenit nonnunquā reſpicere etiam poſteaquam diuerſæ te addixeris diſciplinæ. Den alten freundt du nicht veracht/du weiſt nicht/wie der new gerath.

Non potes Tethidem ſimul & Galateam amare. οὐ δύνασαι Τηθύος ἅμα καὶ Γαλατείας ἐρᾶν. *Theocrit.*

Non idem diuerſa ſequi, veluti literas & pecuniam, voluptatem & gloriam, mundum & Chriſtum. Du kanſt nicht Gott vnd dem Teuffel zugleich dienen. Du kanſt nicht fuchß vnd haſe zumal ſein.

Vnus Deus, & plures amici. εἷς θεὸς, καὶ πολλοὶ φίλοι.

Prouerbium monet quamplurimos parandos eſſe amicos, quod hi ſecundum Deum plurimum opitulari poſsint. Man gelebt eines Gottes/aber nicht eines Menſchen.

Mus non vni fidit antro.

Vti licerit adagio, ſi quem admonebimus, vt ſibi plures amicos paret: aut vna cum opibus ſtudeat philoſophiæ, vt ſi fortuna quod ſuum eſt eripiat, in literis ſit præſidium.

Neque nulli ſis amicus, neque multis. μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι.

Contra vllius amici conſuetudinem viuere, ferinum atque iniucundum eſſe videtur. Rurſum nec vehementer amare poſſumus ſimul multos, nec pluribus morem gerere.

Ne cuiuis dexteram inieceris. μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιάν.

Id eſt: Ne temerè quemlibet in familiaritatem admittas, ſed deligas quem diligas.

Amicorum omnia communia. τὰ τῶν φίλων κοινά.

Aulus Gell. teſtatur Pythagoram non ſolum huius ſententiæ parentem fuiſſe, verum etiam huiuſmodi vitæ ac facultatum communionem induxiſſe.

De manu in manum. ἐκ χειρὸς εἰς χεῖρα. *Cicero.*

Totum denique hominem tibi trado de manu, vt aiunt, in manum tuam iſtam, & victoria & fide præſtantem. Traduntur & qui commendantur.

Ex ſinu illus. ἐκ κόλπου ἄνθρωπος.

Quos ex intima familiaritate volumus intelligi: hos è ſinu huius aut illius eſſe dicimus. Cicero.

Χρήσει καὶ κλήσει.

Qui ſe totum, alicuius haberi volebat, dicebatur, χρήσει καὶ κλήσει tuus ſum, hoc eſt, & vſufructu & proprietate. Idem Cicero.

Ipſis & Chijs. αὐτοῖς καὶ Χίοις.

Non obſcurum eſt has voces ex ſolenni more vulgo iactatas, quoties aliquis ſibi bona precabatur, & amicis.

Vultu ſæpe læditur pietas.

Marcus Tullius in oratione pro Roſcio. Prouerbium admonet pietatem erga parentes adeo religioſè colendam, vt non ſolum non offendamus eos verbis, aut factis impijs, ſed ne vultu quidem atrociore aut contumaciore.

Sal & menſa.

Apud priſcos, hoſpitij ius fuiſſe ſanctiſsimum, alias nobis eſt dictum. Id contrahebatur ſalis & menſæ conſortio.

Philoteſius crater. κρατὴρ φιλοτήσιος. *Plutarch.*

Dicitur, quo in conuiuijs conciliantur amicitiæ, qui mos etiamnum durat apud nonnullos Germanos, quibus turpiſsimum eſt poſt acceptum Philoteſium poculum, veterum offenſarum, quantumuis capitalium, meminiſſe.

Amicitia æqualitas, amicus alter ipſe. ἡ φιλία ἰσότης.

Pythagoras dicebat, amicitiam æqualitatem eſſe, & eandem animam: vt amicum, alterum ipſum.

Amicus amico. φίλος τῷ φίλῳ.

Quadrabit in eos, qui nullum officium refugiunt, modo vt gratum faciant amicis.

Amicus magis neceſſarius, quàm ignis & aqua. ἀναγκαιότερος πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος. *Plutarch.*

Hyperbole prouerbialis, admonens, neminem eſſe tam diuitem, aut potentem, quin opus habeat amicorum officijs. Ein getrewer Freundt iſt beſſer dann Silber vnd Goldt

Naæra & Charmione. Νάαιρα καὶ Χαρμιόνη.

De fidis amicis dici ſolitum ſcripſit Zenodorus, quiq; non dubitarent vel mortis comites eſſe amicis.

Qui circa ſalem & fabam. περὶ ἅλα καὶ κύαμον. *Plutarch.*

In eos dicebatur, qui ſe ſimularent ſcire, quod neſcirent. Siquidem diuini aliquid reſponſuri, fabam & ſalem apponebant.

Salem & menſam ne prætereas. ἅλα καὶ τράπεζαν μὴ παραβαίνειν. *Origen.*

Id eſt, Ne negligas amiculorum conſuetudines, aut ne violes amicitiæ iura. Nam his rebus olim conciliabantur amici.

Intempeſtiua beneuolentia nihil à ſimultate differt. ἄκαιρος εὔνοι' οὐδὲν ἔχθρας διαφέρει. *Suidas.*

Quadrabit in eos, qui dum officioſi ſtudent eſſe, non habita temporis ratione nocent, aut moleſti ſunt.

Non ſunt amici qui degunt procul. τηλοῦ φίλοι ναίοντες οὐκ εἰσὶ φίλοι. *Athen.*

Qui ſemotus eſt ab oculis, eundem ab animo quoque ſemotum eſſe. Es ſeind nicht Freund/die ferr ſeind. Was weit hinden an/laßt man gahn. Item, Ferr hat nicht Ehr.

Multas amicitias ſilentium diremit. πολλὰς φιλίας ἀπροσηγορία διέλυσεν. *Ariſtot.*

Admonet adagium, aſsiduo conuictu ac frequentibus alloquijs neceſsitudines ali, intermiſsione & abſentia diſſolui. Schweigen verderbt viel Freundſchafft. Gütigkeit in reden/vnd Embſigkeit in Sendbrieffen/erhelt gute Freundſchafft.

Vbi amici, ibi opes.

Plaut. in Trucu. Senſus eſt, potiores eſſe amicos, quàm pecuniam, & ad vitæ præſidium plus habere momenti amicos citra pecuniam, quàm abſque amicis opes. Wer ein guten Freundt hat/ der hat ein ein Edel pfandt. Ein guter Freund iſt ein Edels kleinot.

Vſque ad aras amicus. μέχρι τοῦ βωμοῦ φίλος εἰμί. *Aulus Gellius.*

Admonet prouerbium, nonnunquam, quo conſulamus amicorum commodis, eorumq; voluntati morem geramus, fas videri paululum a recto deflectere. Verum eatenus ne propter hominem amicum, numinis reuerentiam violemus.

Amicorum eſt admonere mutuum.

Sentencia prouerbialis videtur, quam legimus Iliad. λ.

—— Ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου. Id eſt.

—— *Bonus eſt affatus amici admonitoris.*

Hanc licet vſurpare, ſi quando dicemus amici munus eſſe, vt amicum, ſi quid erret, liberius admoneat.

Amico ægrotanti medicus eſt oratio. ψυχῆς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι. *Plutarch.*

Huc alluſit Horatius, epiſt. lib.1.ep.1.

Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem
Poſsis, & magnam morbi depellere partem.

Fidus amicus.

Fidus amicus non eſt poſthabendus Germano. Homerus Odiſſe. θ.

Εἴ τίς που καὶ ἑταῖρος ἀνὴρ κεχαρισμένα εἰδὼς
Ἐσθλός, ἐπεὶ οὐ μέντοι κασιγνήτοιο χερείων,

Si quis forſan amicus ſit gratusq; bonusq;
Quandoquidem is non inferior vel fratre putandus.

In ære meo eſt.

Quem nobis officijs obſtrictum ſignificamus, ita vt iam totus certoq; noſter ſit, eum in ære noſtro dicimus eſſe.

Ἀμφιθαλὴς ἔρως.

Id eſt: Vtrinque florens amor. Olim dicebatur, quoties vterque pariter eſſet incolumis, ac mutuo reſponderet amore. Ariſtoph.

Syncretiſmus συγκρητισμός.

Cretico prouerbio dicebatur, quoties fieret, vt qui modo videbantur hoſtes acerrimi, repentè in ſummam concordiam redigerentur. Plutarch.

Conciliant homines mala. συνάγει τοὺς ἀνθρώπους κακά. *Ariſtoteles.*

Sententia prouerbialis, quæ declarat, quod vulgo fit, ex hoſtibus nonnunquam amicos fieri, propter malum aliquod incidens, vtriuſque commune.

Cum amico non certandum æmulatione.

Id innuit Homerus Odyſſ. θ.

—— Τίς ἂν φιλέοντι μάχοιτο;

—— *Quis namq; benignus cum hoſpite pugnet?*

Queruli in amicitia.

Οἱ φιλομεμφεῖς, εἰς φιλίην οὐκ εὐφυεῖς. *Id eſt: Qui queruli ſunt in amicos, non ſunt ad amicitiam idonei. Conniuere ad amicorum vitia: hæc res & iungit iunctos & ſeruat amicos. Herod.*

Lingua amicus. ἀπὸ γλώττης φίλος.

Id eſt:

Id eſt, Lingua amicus, qui verbis oſtendit, non re præſtat beneficium.

Congruit cum illo: Salute tenus amici. Μέχρι προσηγορίας φίλοι.

Felicitas multos habet amicos. εὐτυχία πολύφιλος. *Theognis.*

Notior eſt ſententia, quam vt requirat interpretem. Vide paulò poſt: Felicium multi cognati.

Oculis ferre, in ſinu, in capite. *Cicero.*

*Prouerbialia ſunt & illa: Oculis ferre: In ſinu ferre: ſi quis quem inſigniter amat, fouetq́;. Non diſsimile eſt quod apud Platonem libro de Repub.*10. ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρειν. *Id eſt: Super capita ferre.*

Felicium multi cognati.

Id hodie vulgo dicunt, locupletum plurimos eſſe cognatos. Reichthumb bringet Schwagerſchafft. Nimmer gelt / nimmer geſell. Nimmer pfründt / nimmer Köchin. Wann der Wagen auffrecht gehet / ſo ſitzet jederman drauff / wann er aber vmbfellt / ſo fleucht jederman dauon.

Tempus arguit amicum. χρόνος δ' ἐκπυσι τὸν φιλοῦμενον.

Id eſt: Tempus indicat quis verè amet (quod prouerbium citat Ariſtot. lib. Mor. Eudem 7) Tempeſtas enim arguit amicitiam. Non abhorret à ſententia ſequentis Adagij.

Amicus certus in re incerta cernitur. *Tullius.*

Quo ſignificatum eſt, amici fidem in rebus aduerſis explicari. Noth vnd Vnglück / entdecket falſcher Freunde tück.

Ollæ amicitia. χύτρας φιλία. *Plutarch.*

In amicos iſtos vulgares quadrabit, quos patina, non beneuolentia conciliat. Huc referatur & illud: Feruet olla, viuit amicitia. ζῇ χύτρα, ζῇ φιλία.

Viri infortunati procul amici. ἀνδρὸς κακῶς πράσσοντος, ἐκποδὼν φίλοι. *Ariſtides.*

Id eſt: Viri ſiti in malis, amici ſunt procul. Notat mores amicorum vulgarium, qui hirundinum ritu pro ratione temporum aduolant ac deuolant, aduolant vbi res ſecundæ, deuolant, ingruente tempeſtate. Nimmer gelt / nimmer geſell. Freund in der Noth / gehen 34. auff ein Loth.

Plures adorant Solem orientem, quàm occidentem. πλείους προσκυνοῦσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα ἢ δύνοντα. Plutarch.

Iuueni magis adhæretur, quam ſeni. Jungen Fürſten iſt man von Natur holder / als den Alten.

Ad felicem inflectere parietem. πρὸς τὸν εὖ πράττοντα τοῖχον ῥέπειν. *Ariſtoph.*

Ariſtophanis interpres translatum exiſtimat ab ijs qui naui vehuntur, qui ſi quando nauis alterum latus fluctu deprimatur, protinus in alterum latus tranſcurrunt, quod altius extat ab vndis.

Nudæ gratiæ, αἱ χάριτες γυμναί. *Horat.*

Admonet, vt nihil inter amicos fictum aut fucatum ſit.

Sapientes tyranni, ſapientum congreſſu. σοφοὶ τύραννοι, τῶν σοφῶν συνουσίᾳ.

Id eſt: Commercio ſapientum princeps ſapit. Innuit prouerbium, Amicitiam ac familiaritatem doctorum & bonorum virorum magnatibus cùm neceſſariam tùm vtilem eſſe. Plato.

Amicitias immortales eſſe oportet.

Verum eo rediere mores mortalium, vt ſimultates ſint immortales, amicitiæ plus quam vitreæ.

Plagæ amici meliores, quàm inimici oſcula. *Prouerb. 27.6.*

Melior eſt vicinus iuxta, quàm amicus procul. *Prou.27.10.*

Non ſunt amici, qui procul ſunt amici. *Athen. lib.5.*

Nouos amicos parans, memento veterum.

Amici veteres, vina vetera, vetus aurum.

Vitæ pharmacum, fidus amicus. *Eccleſ.6.16.*

¶ Exempla Sacra.

Amicitiæ exempla: Iacobi erga Rachelem, *Gen.*29.*v.*18. Ruben erga Ioſeph, 37.*v*.21.22. Ruth erga Naemi, *Ruth* 1.*v*.16. Ionathæ erga Dauidem, 1.*Sam*.18.*v* 1.3.4. & 20.42. & 23.16. Dauidis erga Ionathan, 2.*Sam*.1.*v*.26. & 9.7. Abneri & Dauidis, 2.*Sam*.3.*v*.12.13. Chuzi & Dauidis, 17.*v*.6.14. Hiram & Salomonis, 1.*Reg*.5.*v*.12. Iehu & Ionadab, 2.*Reg* 10.15. Haman & amicorum eius, *Eſth*.5.10. Iob & Eliphas, *Iob*.2.*v* 11. Iudæorum erga Demetrium, 1.*Macchab*.10.*v*.25.26. Demetrij erga Ionathan, 11.*v*.27.24.*v* 25.26. Ionathæ erga Romanos & Spartanos, 12.*v*.1.2.3. Demetrij & Simonis, 14.*v*.38. Athenobij & Antiochi, 15.*v*.28. Christi & Lazari, *Ioan*.11.*v*.3.6. Chriſti & Apoſtolorum, *Ioan*.15.*v* 14.15. Pilati & Herodis, *Luc*.23.*v*.12. Aſiæ Principum erga Paulum, *Act*.19.*v*.30.

¶ Exempla Profana.

Inter vetuſtiſsima paria amicorum numerantur Hercules & Theſeus: nam hic illius virtutem & facta ſemper imitatus eſt: & ille hunc apud inferos captiuum redimere conatus eſt. *Plut. in Theſeo.*

Fuit mutuus amor inter Herculem & Neſtorem. Nam Hercules Meſſenem dedit Neſtori, & Neſtor primum inſtituit iuramentum per Herculem. *Theat. Zuing.*

Philoctetes ſummus Herculis amicus, cui moriens ſuas ſagittas & arcum commiſerat. Erat enim inſignis iaculator. *Euſtat. Iliad. B.*

Theſeus cum Pirithoo amicitiā iureiurando confirmauit, auctore Plutarcho: quæ nunquā diuelli potuit. Propterea fingitur à poetis vnà cum illo ad inferos deſcendiſſe, ad rapiendam Proſerpinam.

Socrates & Chærephon amici intimi fuerunt. Chærephon oraculum conſuluit, an quis eſſet amico ſuo Socrate prudentio[illegible] dit Apollo, ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος. Socrates [illegible] hominum ſapientiſſimus. *Plinius, Solinus, Laertius & Pla*[illegible]

Achates perpetuus Æneæ comes & ſocius fingitur à V[illegible] ſic vt alter altero ſemper comitatus eat.

Damon & Pythias, Pythagorei tantam inter ſe amicitiam [illegible] runt: vt cum alterum ex his Dionyſius interficere vellet [illegible] tempus ab eo, quo domum profectus: res ſuas prius con[illegible] impetraſſet: alter ſe vadem pro reditu eius Tyranno dare [illegible] bitarit. *Valer. Max. lib 4.c.7.*

L. Lucullus & M. Tullius Cicero amici fuêre ſummi, & co[illegible] rum in Republica ſocij: Academiæ ſtudioſus vterque, alter [illegible] nouæ, Lucullus verò veteris. Ea propter Cicero librum d[illegible] valde pro ſecta ſua ſcripſit, quem Lucullum inſcripſit. *Plut.* [illegible] *Lucullo.*

T. Pomponius Atticus tanta beneuolentia iunctus fuit C[illegible] vt Ciceronis Atticus diceretur. *Theat. Zuing.*

Horatius Mecænati amiciſsimus. Idem cum ex pluribus [illegible] locis, tum *ex eod.17.lib.2.* patet.

Lucillus Bruti familiaris, quum Barbaros in Brutum [illegible] ruentes cerneret, Brutum ſe eſſe aſſimulauit: captuſque, & d[illegible] nimium auidè ad Antonium, quum in Antonij eſſet aſpectu, [illegible] M. Brutum, ô Antoni, nemo cepit, abſitq́ue vt ipſum quiſquam [illegible] piat hoſtis. Exterritis his qui adduxerant, Credo, ait Anton[illegible] commilitones hunc errorem grauiter ferre: Sed ſcitote v[illegible] rem prædam adeptos, dum enim hoſtem quæritis, amicum [illegible] adducitis. Viro quidem Bruto ignoro per deos qua in re [illegible] amicis vtinam magis quàm hoſtibus potiar. *Plut. in Bruto* [illegible] *lib.1.cap.3.*

Auguſtus Cæſar, Cum Alexandriam vi cepiſſet ciuibus o[illegible] & ciuitati ſe parcere dixit, propter Arrium ciuem Alexandri[illegible] & olim ſibi ſumma familiaritate coniunctum. Raræ profecto [illegible] mentiæ fuit Cæſar, qui propter vnicum amicum eam ciuitatem [illegible] ripere noluit, quæ tam diu pertinaciſsimè rebellarat. *Plut. in* [illegible]

Neapolitani, Cum in honorem & æternam Alphonſi reg[illegible] riſsimi memoriam arcum triumphalem ædificare vellent, [illegible] ſatis ſpatij haberent, Nicolai Mariæ Buzuti magnanimi & [illegible] quitis domum diruere conarentur: rex ſtultum ciuium fa[illegible] cuſauit, dicens, non tanti ſe facere ædificia ventis & tempeſta[illegible] expoſita, vt ob id veteris amici (cuius operam ſtrenuam non [illegible] in bello expertus eſſet) domum deſtruere cuperet. Pluris au[illegible] cit rex prudentiſſimus amicum, quàm nominis ſui perpetuum [illegible] numentum. *Panormitan. de rebus geſtis Alphonſi.*

Philippus Arato venenum dandum curarat, quod non [illegible] occideret, ſed lenta tabe conſumeret. Id vbi ſenſit Aratus, n[illegible] niretur remedium, diſsimulauit: & ingreſſus cubiculum, v[illegible] ex familiaribus dixit: O Cephale, hæc ſunt præmia regiæ am[illegible] Non ſemper tutum regibus dare optima conſilia. *Eraſ. lib.* [illegible]

Antipater, quum didiciſſet Parmenionem ab Alexandro [illegible] fectum, dixit: Si Parmenio ſtruxit inſidias Alexandro, cui [illegible] dum eſt? Si non ſtruxit, quid agendum? Erat Parmenio v[illegible] Alexander in rebus militaribus. Si tantus amicus feſellit, [illegible] tutum cuiquam amico fidere: Si Alexander nihil commerit [illegible] ſuſtulit, præſtat à regum negotijs abſtinere. *Plut. in apoph.*

Lacon quidam pridie ab hoſpite declinatus poſtridie lecti[illegible] tiſque conductis liberaliter exceptus, ſtrata ipſa conſcendit [illegible] culcare cœpit, dicens: Propter hæc heri ne in palea quidem d[illegible] ui. *Plut. in Lacon.*

Anaxagoras philoſophus Periclis præceptor fuiſſe legitur [illegible] adminiſtranda republica magno fuit vſui. Verum cum Pericles [illegible] gotijs intentus deſijſſet agere curam Anaxagoræ, iam ad de[illegible] tam prouecti ſenectutem, conſtituit inedia finire vitam. Id [illegible] renuntiatum eſt Pericli, anxius accurrit, & argumentis, prec[illegible] lachrymis conatus eſt hominem à ſpontaneæ mortis propo[illegible] uocare: idque magis ſua ipſius cauſa quàm philoſophi. Cui A[illegible] goras, retecta facie iam moribundus, nihil aliud reſpondi[illegible] hæc, O Pericles, & quibus lucerna eſt opus, infundunt ole[illegible] probrans illi neglectum amici, vnde tantam capere poterat [illegible] tem. Lucerna curatur ob vſum vulgarem, & talis conſilia[illegible] glectus perijt. *Laert. lib.2. cap 3.*

Piſiſtratus Athenienſium tyrannus, quum aliquot amici, [illegible] ipſo defeciſſent, Phylen occupaſſent, venit ad illos ſtragulis [illegible] nam colligatas ipſe portans. Cæterum illis quid ſibi vellet [illegible] tantibus: Vt, inquit, ſi perſuaſero, reducam vos: ſi non perſ[illegible] maneam vobiſcum: ob hoc enim veni cum ſarcinis. Egregi[illegible] mus, qui nollet ſine amicis nec regnare, nec viuere. *Plut. in apo*[illegible]

Volumnius: M. Lucullum, quod Bruti & Caſsij partes ſequ[illegible] eſſet, M. Antonius occidit. Huius mortem quum Volumniu[illegible] viuum familiariter coluerat, ſine fine deploraret, ad Anton[illegible] pertractus ait, Iube me protinus ad Luculli corpus ductum [illegible] Neque enim illo extincto ſupereſſe debeo, quum ei infelicis[illegible] tiæ autor extiterit. *Eraſ. 6. apoph.*

Philippus, quum multi bello capti venderentur, Philippus [illegible] cedonum rex in auctione ſedens, parum decenter veſtitus [illegible] Quidam igitur eorum, qui vendebantur exclamauit: Parce [illegible] Philippe, à patre enim ſum tibi amicus. Philippus inter[illegible]

Vid[illegible]

micitia conflata eſſet? Tum ille: Volo, inquit, pro-cere, qui quum admiſſus eſſet, quaſi arcani quip-Dimitte, inquit, chlamydem aliquantulum: nam ad iſtum modum indecenter ſedes. Mox Philippus, Hunc inquit, dimitte liberum: neſciebam enim prius illum mihi verum amicum eſſe, donec melioribus inſtitutus ſum ab ipſo. Senſit vir prudentiſſimus, eos præcipuos amicos eſſe, qui probe nos inſtituunt. *Plut. in apoph.*

Pſammenitus Aegyptiorum rex, à Cambyſe regno pulſus eſt. Eius filiam ancillari veſte indutam, cum aliquot nobilium virginibus, Cambyſes mitti iuſſerat ad hauriendam aquam, vt hoc ſpectaculo parentum captiuorum animos diſcruciaret. Cæteris indigne ferentibus, ſolus Pſammenitus demiſit oculos. Mox iuſſit duci filium illius cum aliis plurimis eiuſdem ætatis, vinctis ceruicibus, & ore frenato. Atque hoc etiam ſpectaculo ſolus Pſammenitus ad lachrymas commotus non eſt. Idem quum vidiſſet familiarem quendam e magnis opibus, mendicantem obambulare, hoc ſpectaculo adeo commotus eſt, vt ingenti fletu hominem amicum compellans, caput ſuum barbarico more cæderet. Ea re cognita, quum Cambyſes per nuntium cauſam ſciſcitaretur cur in liberorum calamitate tacitus, vnius ſeniculi calamitatem tam impotenter ferret? reſpondit: Fili, domeſtica mala grauiora ſunt, quam vt lachrymas recipiant: at amicus deplorandus erat, qui è multis opibus ad ſummam inopiam redactus eſt, idque in extremo ſenectutis limine. *Eraſ. lib. 6. apoph.*

Epicurus improbabat inſtitutum Pythagoræ, qui quum doceret amicorum communia eſſe omnia, iubebat vt diſcipuli, quod quiſque haberet deponerent in commune: dicens, id eſſe diffidentium verius quam amicorum. Etenim ſi quis mihi vere ſit amicus, nihilominus habeo pro meis quæ ille poſſidet, quam ſi depoſuiſſet. Porro qui diffidit, aut non eſt ipſe verus amicus, aut de alterius animo dubitat. *Eraſ. lib. 8. apoph.*

Anytus amicorum Alcibiadis vnus, eum ad cœnam rogarat. Ille recuſauit; ſed domi bene potus cum famulis commeſſabundus venit, & ſtans ad oſtium cœnaculi, iuſſit famulos vaſa diripere, & ad ſuas ædes deferre, qui ferè dimidium aſportarunt. Aliis autem conuiuis Alcibiadis violentiam accuſantibus, Anytus reſpondit, illum bene egiſſe, cui cum totum auferre licuerit, dimidiam tamen adhuc partem ipſi reliquiſſet. Senſit vir prudentiſſimus, amicorum merito omnia communia eſſe debere. *Eraſ. lib. 6. apoph.*

Dionyſius Senior, admiratus egregiam fidem Damonis & Pythiæ, Rogauit, vt me quoque in veſtram amicitiam recipiatis. Alteri tyrannus deſtinarat diem necis, quumque is pauculos petiiſſet rerum domeſticarum ordinandarū gratia dies, hac lege impetrauit, vt alter vas amici fieret, ea conditione, vt ſi ille non rediiſſet ad diem præſcriptum, hic plecteretur. Rediit autem ad diem, mori malens, quam amicum fallere. Ita ſeruatus eſt vterque, ac regis amicitia decoratus. Tantum valet egregia virtus apud tyrannos etiam. *Eraſm. lib. 5. apoph.*

Tarquinius Superbus, iam exul factus, dixiſſe fertur: Se tum demum cognouiſſe quos habuiſſet amicos fidos, quos infidos, cum neutris gratiam referre poſſet. Qui commodi gratia ſunt amici, ſublata commodi ſpe deſerunt amicitiam: ſed amicos ſecundæ res parant, aduerſæ probant. *Eraſ. 6. apoph.*

Alphonſus rex, ex Sicilia nauigans, videns aues marinas circumuolare triremem, & expectantes cibum à nauigantibus, eſcam in mare proiecit. Verum cum videret à volatilibus certatim rapi, quæ deinde cum præda auolabant, ad ſuos conuerſus ait: Perſimiles ſunt his quam purpurati & curiales aliquot mei. Simulac enim aliquod officium aut beneficium hiantes & dimicantes inuicem à me acceperunt, aufugiunt, nec reuertuntur, donec neceſſitate premuntur, plura petentes. *Antonius Panormitanus de rebus geſtis Alphonſi, & Aeneas Syluius de eius dictis.*

¶ Hieroglyphica.

Habita fidei ratione, hieroglyphicum pro amicitia plerunq; *Caput* ponunt, in qua quidem primum fides expetitur ex Ciceronis & omnium ſententia: mox animus, ſi vſu veniat, ad promerendum promptiſſimus. *Pierius lib. 5. pag. 46. F.*

Sal amicitiæ ſymbolum fuit, durationis gratia. Corpora enim ſolida facit, & diutiſſime conſeruat: vnde hoſpitibus ante alios cibos apponi ſolitum, quo amicitiæ firmitas ac perſeuerantia ſignificetur. *Pier. Val. lib. 31. pag. 288. D.*

Si quis fructiferam amicitiam Æygptiorum in morem ſcribere voluerit, apte *Coronam myrteam malis punicis ornatam* faciet. Coronæ enim ipſius forma amicitiam, qua quis mutuo deuinctus eſt: poma illa fructum & vtilitatem inde ſuſceptam indicabunt. Plurimis aliisque modis pingi ſculpique poteſt amicitia hieroglyphice, vt oſtendit *Pier. Val. in Palma, in Fœmina, in hedera cum vite, lib. 55. pag.* [illegible] *E.*

Apud aliquos *Hirundinem* pro amico poni tum inutili, tum ingrato & perdifficili, comperias: quippe qui moribus noſtris, & familiaris vitæ rationi difficulter aſſueſcat. *Pierius Valerius lib. 22. pag.* [illegible] *A.*

Pocula viciſſim porrecta, inuitationeſque ad compotandum, amicitiæ confirmationem eſſe, tam noſtri temporis mos eſt, quam antiquorum omnium inſtitutum. *Pierius Valerius libro 56. pagina 541.*

¶ Emblema.

Amicitia etiam poſt mortem durans.

Emblema CLIX. Alciati.

Arentem ſenio, nudam quoq; frondibus Vlmum,
Complexa eſt viridi Vitis opaca coma:
Agnoſcitq; vices naturæ, & grata parenti,
Officij reddit mutua iura ſuo.
Exemploq; monet, tales nos quærere amicos,
Quos neq; diſiungat fœdere ſumma dies.

¶ Fabulæ.

Turdus & Hirundo.

Dicebat ad matrem Hirundo: ô mea mater, quam elegantem & commodum amatorem mihi reperi? Quemnam, mea filiola? inquit illa. Turdum, inquit hirundo. Tum mater mea filia, inquit, non bene illi tecum conueniet, cum tu frigus ferre nequeas; ille calorem: & tu ver ſequaris, illi brumam petat.

Monet fabula, vt in amicitia iungenda voluntatem & ſtudiorum atque vitæ ſimilitudinem ſpectemus. *Ioachim. Camer. lib. Fabula pag. 237.*

Pater & Filius.

Gloriabatur quodam tempore coram patre ſene adoleſcens filius, quod opera & gratificatione ſua magnam copiam amicorum ſibi comparaſſet. Senex leuitatis iuuenilis errorem intelligens, & cupiens inſtruere filium conſtantia & grauitate, quærit an etiam periculum fecerit voluntatis & fidei amicorum erga ſe. Maxime, inquit ille, & proſpexi quidem omnium eſſe propenſionem animorum erga me mirificam. Sed aliquo certo, inquit ſenex, caſu experienda illa eſt, quare ſic ages. Occiſum vitulum indes in ſaccum, cumque cruentum deferes ad amicum, quem pro ſingulari & eximio habes, rogabiſque vt tibi auxilio eſſe velit, in celando facto tuo, nam te in rixa hominem occidiſſe. Paret adoleſcens monitis paternis, venitque ad eum quem principem amicorum ſuorum eſſe credebat, cum ſacco ſanguine reſperſo, & oratione à patre ſubiecta. Hic vero illum auerſari, & verbis etiam aſperis repellere, negareq; ſe ſocium ſceleris illi futurum eſſe. Redit adoleſcens igitur ad patrem, & quid acciderit ei refert. Viden' inquit ille, amici iſtius ſpecie quantopere deceptus fueris. Sed tenta & aliorum animos. Exequitur paterna iuſſa filius, & ab omnibus amicis deſtituitur, atque refugitur. Fatetur igitur apud patrem errorem & ſtultam credulitatem ſuam. Tum ſenex: Ego inquit in tota vita mea, quæ quanta ſit noſti, vix dimidium amici reperire & acquirere potui. Sed & huius animum exploremus. Accedito igitur ad eum (demonſtrauitque hominum ſimul & ædes) ac cuius filius ſis indicato, & petito vt in facinore tegendo te adiuuet. Fecit adoleſcens vt pater præceperat, cumque ad illum paternum ſemiamicum veniſſet, & rem, vt compoſita erat, expoſuiſſet: Celeriter, inquit ille, de via intra, nam foris hæc agi neutiquam conuenit: atque ita ſe in ſecreta domus parte, ad ſolum effodiendum, vbi interfectus ſepeliretur, accingit. Tum adoleſcens cognita amicitiæ fide rem omnem illi aperit, & gratias agit, ſeque vt & ipſum tanquam alter parens amore complecti velit, orat, reuerſuſque ad patrem prædicat vnici atque integri, vt diceret, illius amici fidelitatem, & ſuam copiam damnat. Audit vero à patre & alia exempla veræ amicitiæ, & fit inſtructior, atq; cautior ad iungendas familiaritates & credendum blandis verbis ſimulatæ benevolentiæ.

Docet fabula, amicitiam eſſe rem neutiquam vulgarem, & ſubiicit id quod de Menandro contra perfidiam falſorum amicorum adducitur: ἐυχ ε μὴ πεῖραν λαβεῖν φίλων. Nam ſecundum notiſſimos, ſed & elegantiſſimos verſus Ouidii:

Donec eris felix, multos numerabis amicos,
Tempora ſi fuerint nubila ſolus eris.

Plutarchus autem in diſputationibus ſuis περὶ πολυφιλίας & φιλαδελφίας, refert etiam ſententiam Menandri talem, *Præclare agi cum eo qui amici vmbram conſecutus ſit.*

Carbonarius & Fullo.

Conduxerat perquam ſpacioſas ædes carbonarius, itaque inuitat fullonem habitantem anguſtius, ad ſe vti commigret. Negauit fullo ſibi hoc faciendum, neque fieri omnino oportere. Quid enim nobis commercii, inquit, inter nos eſſe poſſit, cum, quæ ego forte eluendo nitida reddidiſſem, ea tu fuligine & maculis repleres?

Docet fabula, diſſimilia non rectè coniungi. Itaq; dicitur & prouerbio veteri, Pares cum paribus facile congregari.

ADDITAMENTVM.

Ad cap. de Amicitia.

Ariſtoteles φίλησιν à φιλίᾳ verè & ingenuoſè diſtinguit. Amicitiam humanæ vitæ glutinum, inter Beatitudinis publicæ accidentia idem Philoſophus commemorat. Amor inter animi affectus, & vt plurimum turbatos numeratur.

De primis hominibus narratur, cum ſparſim habitarent, inuento ignis vſu & commoditate, in vnum coire, & amicè viuere cœperunt. Vnde πύργοι primum cœperunt, ἀπὸ τοῦ πυρὸς, ab igne. Inde Galli dicunt, oppidum frequens conſtare quingentis, ſeptingentis, vel mille ducentis ignibus. Φρατρίαι etiam, quaſi Φρεατρίαι, ἀπὸ τῶν φρεάτων, à puteis. Et hæc pagorum, qui παρὰ τῶν πηγῶν, à fontibus dicti ſunt, item τῶν πυργῶν, burgorum, vicorum, oppidorum origo.

Hebræi amicitiam, amorem ſincerum, amicos, varijs vocibus, obſeruatu digniſſimis exprimunt. Pleriſque, ſi non omnes, deſcribemus. Verbum *ahab*, amauit, dilexit, cognationem habet cum *habab* voluit, item cum *Iahab* & *Tahab*, appetiuit. Græci ἀγαπάω, amo: ἀγάπη, amor, charitas. *Oheb* amicus, is cuius deſiderio afficimur: & *Ahub, Iadidh*, charus, amicus, dilectus, ſuauis, iucundus. Cognationem habet cum *Dodh*, cognatus, patruus, amicus ex cognatione. Amicos enim veluti cognatos, & conſanguineos diligimus. Hinc *Iedhidhuth*, Amicitia, dilectio, ſuauitas. Et Salomon, Dauidis (amabilis vel amici ſeu dilecti filius) à Nathane Propheta, *Iedhid-ia*, id eſt, dilectus Dei, ſeu dilectus à Deo. *Iadidh* enim, idem eſt ac dilectus. *Leuit*.25.*v*.49. Moſes de patruo loquens vocat eum *Dodho*. Apud Gallos matres & nutrices, ad ſomnum capiendum infantulos vel alumnulos ſuos in cunis vagientes, hac voce *Dodho* compellant, ac ſi dicas, Dilecte mi, quieſce. Et Germanis notum eſt *Ein dod*, Dido, vox Phœnicea ab Hebr. deriuata, idem eſt ac dilecta. Alia voce, amicus deſignatur Hebræis, nempe *Reha*, amicus, ſocius, ſodalis, familiaris, contubernalis, commenſalis: & *Reheh*. quæ voces occurrunt, 2.*Sam*.13.3. & 15.*v*.*vlt*. & 16.*v*.16. *Pſalm*.28.3. & 88. *v*.*vlt*.*Prou*.27.10. Hæc autem nomina deriuantur tum à verbo *Riha*, fuit amicus ſeu ſodalis, dilexit ſocios ſuos, conſociauit in amicitiam. Hinc Græcum ἐράω, amo: ἔραμαι, diligo, ἔρος & ἔρως amor: tum à *Rahah*, ſimul pauit, conuixit: quod propriè de paſtoribus gregem ſimul & vnà paſcentibus dictum, *Eſa*.40.12.*Pſal*.80.2. & alibi, figuratè ad amicos, commenſales, &c. refertur.

Φιλία, Græcis, Amicitia, Amor, Charitas. Iſocrates φιλίας παλαιᾶς καὶ πατρικῆς meminit. & apud Xenophontem εὔνοιαν & φιλίαν copulatas habemus. Amicitia ab ijſdem exprimitur voce φιλότης: frequenter apud Homerum, φιλότητα παρέχειν, Beneuolentiam præſtare, Amicè excipere, &c. φίλος, amicus; qui amat, vel qui amatur, charus, familiaris, placens, gratus. Hoc nomen alicubi vt adiectum, alibi vt ſubiectum apud probatos ſcriptores extat. Compoſita autem & oppoſita, innumera leguntur, quæ in Lexicographis vt & æquipollentia, & ad varia genera amicitiæ, dilectionis, familiaritatis, ſodalitatis, conuictus, pertinentia ſtudioſis occurrunt.

SENTENTIAE BIBLICAE, ſeu Regulæ, De Amicitia.

Deus amicitia, beneuolẽtia ſua eos, quos filio dilecto dedit ſeruãdos, proſequitur. Hinc Abraham amicus Dei dicitur. 2. *Chron*.20.7. *Eſa*.41.8. *Iac*.2.23. & pij omnes amici Chriſti Sponſi Eccleſiæ nominantur, *Cant*. 5. 1. *Ioan*.3.29.

Chriſtus eſt amicus Eccleſiæ, *Cant*.1.16. & 8.13.

Chriſtus amat peccatores reſipiſcentes, Lazarum, diſcipulos ſuos, & quos amat, arguit, varijsque modis exercet, *Matth*. 11. *v*.19. *Luc*.7.*v*.34. *Ioan*.11.3.11.36. & 15.1.4.15. & 20. 2. & 21.15.17. *Apocal*.3. *verſ*.19.

Dei & Chriſti dilecti dicuntur, quos beneficijs varijs cumulat, & voce ſua ad reſipiſcentiam, fidem, bona opera compellat. *Deut*. 32. 15. *Pſalm*.60.7. & 127.2. *Roman*.1.7. *Col*.3.12. Vide Dilectio. nam ibi plura.

Dilecti à Deo Patre in Chriſto patrem & dilectum à Patre filium Chriſtum amant. *Ioan*.3.29. & 16.27. & 21.16.17. 1.*Cor*.16.22.

Amicitia inter homines ſincera eſſe debet. 2.*Reg*.10.13. *Prouerb*. 15.17.

Plerunque ex diuitijs naſcitur. *Prou*.19.4.

Amicitiæ vtilitas. *Prou*.18.24. & 27.6.

Amicitia mundi inimicitia Dei. *Iac*.4.4.

THEOLOGORVM VETERVM breues quædam de Amicitia Sententiæ.

Auguſtini. Amicitia pauperum, certior quàm diuitum.
Amicus animæ dimidium.
Amicus vitæ medicamentum.
Amicitiæ venenum, ſuſpicio.
Solus eſt, qui ſine amico eſt.
Amico laudanti non credendum.

Tertulliani. Dilectio, ſummum fidei Sacramentum,
Chriſtiani nominis theſaurus.
Magnanimis, benefica, non æmula, non proterua.
Omnia ſuſtinet & tolerat: nunquam excidet.
Patientiæ comes.

Baſilij M. Amicitiæ honeſtas non cadit in prauum affectum.
Ad amicitiæ concinnitatem nihil turpe redigi poteſt.
Improborum & ſtultorum nemo eſt amicus.
Amicorum dicta grauia, toleranda.
Stabilem in Chriſtum charitatem habens, dignus eſt ... tia.
Soli ſancti & Dei ſunt, & inter ſe amici.
Amici ſunt inter ſe & cognati quotquot ſecundum Deum uiunt.

Gregorij Nazianz. Amicitia nihil venerabilius.
Amicitia, vna eſt anima, duo corpora ferens.
Amicitia, quæ diſiuncta & propinqua ſunt, propinqua ...
Amicus fidelis, validum munimentum.
Amicus fidelis, theſaurus.
Amicitia patiendo & audiendo nihil non tolerabit.
Inimicitiæ terminos cognoſcito: amicitiæ nullos.

Chryſoſtomi. Quod natura non poteſt, id amicitia poteſt.
Optabilius nobis ſolem extingui, quàm amicis orbari.
Nihil amicitia ſuauius.
Amicus verus immenſis theſauris anteponendus.
Satius eſt in tenebris verſari, quàm carere amicis.
Amicitia eſt, duos non amplius eſſe diuiſos, ſed vnum.
Amicitia de dando & accipiendo naſcitur.
Amicitia voluptates omnes ſuperat.
Amicitiæ detrimentoſæ fugiendæ.
Amicitiæ cœleſtis dignitas mandatorum tenetur obſeruat...
Amicitiæ diuinæ Chriſtiano promittuntur.
Amicitiæ Chriſti promiſſio certo conditionis pendet ob...

Ambroſii. Ea amicitia probabilis eſt, quæ honeſtate tenetur.
Amicitia neſcit ſuperbiam.
Amicus fidelibus vitæ medicamentum & immortalitatis ...
Amicitia vitæ adiumentum.
In amici gratiam toleremus aſpera.
Propter amici innocentiam inimicitiæ ſubeundæ ſunt.
Amici vulnera tolerabiliora quàm adulantium oſcula.
Amicum errantem corripe, innocentem non deſere.
Amicitia non eſt vectigalis, ſed decoris plena.
Amicitia virtus eſt, non quæſtus.
Amicus eſſe homini non poteſt, qui Deo fuerit inimicus.
Amicitia pietatis cuſtos & æqualitatis magiſtra.

Hieronymi. Amicus quid? alter ego.
In amicis non res quæritur, ſed voluntas.
Idem velle & nolle firmas gignit amicitias.
Amicitia vera quod ſentit diſſimulare non debet.
Amici veteris arcana pandentem, vt perfidum caue.
Amicitia quæ deſinere poteſt, nunquam vera fuit.

Gregorij M. Amicus animæ cuſtos.
Amicus veritatis eſt rectæ amator actionis.
Cum amicis omnia tractanda, ſed prius de ipſis.
Summa & infima æqualiter amari non poſſunt.
Plus debemus amare quod ſumus, quàm ea quibus vtimur.
Nemo poteſt amare quod non crediderit.
Quanta eſt dignitas hominum, eſſe amicos Dei.
Nullus tibi fidelior conſiliarius quàm qui non tua,
Sed te diligit.

Iſidori Peluſiotæ. Dei amicitia, imperiorum robur & firmitas.
Lingua ſimplex, animo ſimplicior, vitâ ſimplices
Simus, rectiſſima Amicitiæ norma.
Amicitiæ primordium, improbitatis odium.
Amicitia nimia, quoniam ſuſpicione non caret, diuino ... temperetur.
Amicitiam in æs incidere oportet, vt firma & immota ... conſeruetur.

Euagrij. Amicitia inflammatas iræ partes ſanat.

Gregorij Nyſſeni. Aromata ſuo odore circumfuſum aerem ... plent: amici bonique viri præſentia proximos ... lectant.

Philonis. Eum amicum exiſtimare debemus, qui & ... ciſſim prodeſſe vult, etiamſi non poſſit.
Qui ab amico perfido conſilium accipit, idem facit quod ... aureo poculo venenum bibit.
Vaſa noua præſtantiora ſunt veteribus: ſed amicitia qu... ſtior, eò melior.
Terræ fruges ſingulis annis: & amicitiæ fructus omni ... naſcuntur.
Eorum amicitia fugienda, quorum animus ambiguus & ... ſtans eſt.

PHILOSOPHORVM, ORATORVM, HISTORICO... PHILOLOGORVM SENTENTIAE.

Vtilius eſt multos amicos poſsidere, quàm amplam d... comparare. quod contingit ei qui prompto animo be... confert. *Muſonius apud Stob ſerm*.1.

Boni viri vota. Contendere intempeſtiuè cum amicis, ... ſputationibus, prudens: Caueam.
Amicos diſsidentes reconciliem.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Amicis ſi queam, & indigentibus, neceſſaria ſuppeditem.

Amicos in periculo exiſtentes, ſi prodeſſe poſſum, nunquam deſeram.

Amicorum calamitates, quibuscunq; modis id fieri queat, reſtituere promptus paratusque ſim. *Ex eodem authore & Serm.*

Epictetus. Pro boum armentis ſtudium tibi ſit amicorum greges in domum tuam congregare. *Stob. Serm.* 5.

Vt Lupus eſt animal cani ſimile: ita & adulator, & adulter, & paraſitus amico ſimilis eſt. *Ibid.*

Amicitiæ morbus inuidia: quemadmodum rubigo propria eſt ferramenti ægritudo. *Periander apud Stob. Serm.* 27.

Amicorum & ſodalium in vitæ conſuetudine, ſummam beneuolentiam conſequetur, qui illorum in ſe obſequia maiora præſtantioraque perhibit quam illi; ſua vero in illos beneficia minora quam ipſi exiſtimabit. *Plato. lib.* 5. *de legib. Stob. Serm.* 41.

Amicos tibi compara, non omnes qui id cupiunt, ſed eos qui ingenio tuo digni ſunt: neq; quibuscum iucundiſſime viuas, ſed cum quibus optime ciuitatem adminiſtres. *Iſocrates apud eundem Stob. Serm.* 41.

Amici multi Sceptrum ſunt regibus fideliſſimum, maximeque ſecurum. *Xenoph. lib.* 8. *inſtitutionis Cyri.*

Equi bonitatem in bello, amici vero fidem in calamitate iudicamus. *Plut. Anton. & Max. Serm.* 135.

Aurum igne probemus: amicos in aduerſa fortuna cognoſcimus. *Iſocrat. ibid.*

Vera amicitia tria requirit maxime: virtutem tanquam honeſtam, & familiaritatem vt iucundam, & vſum tanquam neceſſarium. *Idem ibid.*

Quot amicos paraueris, tot oculos habes, quibus quæ velis videas, tot aures quibus quæ decet audias: tot conſilia, quibus de iis quæ conducunt conſultare & proſpicere poſſis. Non enim aliter ſe habet primum amicitia, quam ſi cui Deus vnum corpus habenti multas tribueret animas, quæ omnes illi prouiderent & conſulerent. *Dion Coccejanus. ibid.*

Facilius calamitates acerbiſſimas cum amicis feras, quam ſolus proſperitates maximas. *Dion. Piſonianus. ibid.*

Liberalis amicitiæ eſt, qui plurimas ferre poteſt iniurias. *Ariſtol. ibid.*

Acquirendæ ſunt facultates propter amicos potius quam acquirendi amici propter bona. *Idem, ibid.*

Amicitiam qui violant, etiam ſi hominum ſupplicium effugerint, Deorum non euadent. *Socrat. ibid.*

Qui amicis præteritis alios ſibi amicos acquirunt, iis aſſimilandi videntur, qui relicto ſuo agro colunt alienum. *Idem, ibid.*

Non poſſe opitulari amicis, inopiæ eſt: nolle autem, malitiam indicat. *Democr. ibid.*

Diuitiæ nunquam amicitiam efficient, quemadmodum nec terra Deum: amicitia autem diuitias facile adipiſcitur & parat, quemadmodum & Deus terram. *Cato ibid.*

Vt apem propter aculeum non odiſti, ſed propter fructum foues & curas, ſic amicum propter acerbam obiurgationem ne auerſeris, ſed propter beneuolentiam ames. *Idem, ibid.*

Qui amicum mœrentem fugerit, dignus non eſt qui eo gaudente fruatur. *Idem, ibid.*

Satius eſt multis amiſſis pecuniis amicum vnũ acquirere, quam vno amiſſo amico multas pecunias comparare. *Idem, ibid.*

Malorum amicitia & bonorum inimicitia fugienda. *ibid.*

Calamitates & neceſſitates amicos probant atque inimicos arguunt. *ibid.*

Præſentibus amicis benefaciendum, de abſentibus bene loquendum. *ibid.*

A nemine amari ſe cogitet qui neminem amat. *Ibid.*

Et medicus, & amicus, non iucundior, ſed vtilior eligẽdus eſt. *ibi.*

Amicum non diligas vtilitatis gratia. Nam talis amicitia breuis & inſtabilis eſt. *Sextus, ibid.*

Amicum ne parato, cui non credis omnia. *Idem, ibid.*

Amicus ſecundum Deum mel & lac veracibus verbis profundit. *Solon. ibid.*

Raro ad amicum ingreditor, ne tui ſatur te oderit. *Idem, ibid.*

Idem fuerit ex aureo poculo remedium bibere, & ab amico beneuolo capere conſilium. *Ibid.*

Erga amicos eſto conſtans: erga inimicos munitus & cautus. *Pittacus. ibid. Serm.* 135.

Prius oportet iudicare, dein amare conuenit: nõ vice verſa. *Nicocl. ibi.*

Amicis felicibus & infelicibus, idem eſto. *Cypſel. ibid.*

Sicut vinum attemperatur ingeniis bibentium, ita & amicitia pro moribus vtentium variat. *Demoſth. ibid.*

Inter ſapientes amicitia eſt. Cæteri non magis amici quam ſocii. *Senec. de ben. l.* 7. *c.* 12.

Non mihi ſic cum amico omnia communia ſunt, quomodo cum ſocio, vt pars mea ſit pars illius: ſed quomodo patri matrique communes liberi ſunt: quibus cum duo ſint, non ſinguli ſingulos habent, ſed ſinguli binos. *Idem, ibid.*

Quicquid habet amicus, commune eſt nobis: ſed illius proprium eſt, qui tenet. *ibid.*

Multos tibi dabo qui non amico, ſed amicitia caruerunt. Hoc non poteſt accidere, cum animos in ſocietatem honeſta cupiendi par voluntas trahit. *Sen. epiſt.* 9.

Sapiens, etiamſi contentus eſt, ſe tamen habere amicum vult: ſi ob nihil aliud, vt exerceat amicitiam, ne tam magna virtus iaceat. *Epiſt.* 9.

Si propter ſeipſam amicitia expetenda eſt, poteſt ad illam accedere qui ſeipſo contentus eſt. Accedit autem quomodo ad rẽ pulcherrimam, non lucro captus, nec varietate fortunæ perterritus. Detrahit amicitiæ ſuam maieſtatem, qui illam parat ad caſus. *Ibid.*

Conſortium omnium rerum inter hos facit amicitia: nec ſecundi quicquam ſingulis eſt, nec aduerſi. In commune viuitur: nec poteſt quisquam beate degere, qui ſe tantum intuetur, qui omnia ad vtilitates ſuas conuertit. Alteri viuas oportet, ſi vis tibi viuere. *Epiſt.* 48.

Omnia cum amico communia habebit, qui multa cum homine. *Ead. epi.*

In pectore amicus, non in atrio quæritur. Sene. *Lib.* 6. *de ben. c.* 34.

Errat & ille qui amicum in atrio quærit, in conuiuio probat. Nullum habet maius malum occupatus homo bonisque ſuis obſeſſus, quam quod amicos ſibi putat, quibus ipſe non eſt.

Tu omnia cum amico delibera, ſed de ipſo prius. Poſt amicitiam credendum eſt, ante amicitiam iudicandum. *Ibid.*

Qui ſibi amicus eſt, ſcito hunc amicum omnibus eſſe. *Epiſt.* 6.

Hecaton ait, ego tibi monſtrabo amatorium ſine medicamento, ſine herba, ſine vllius veneficæ carmine: Si vis amari, ama. *Epiſt.* 9.

Conuerſari cum amicis abſentibus licet, & quidem quoties velis, & quamdiu velis: magis hac voluptate, quę maxima eſt, fruimur, dum abſumus. *Epiſt.* 55.

Nec ſicci ſint oculi amiſſo amico, nec fluant. Lacrymandum eſt, non plorandum. *Epiſt.* 63.

Non affligitur ſapiens amicorum amiſſione, eodem enim animo fert illorum mortem, quo ſuam expectat. *Epiſt.* 74.

In amicorum legendis ingeniis dabimus operam, vt quam minime inquinatos aſſumamus. *De tranquill. animi, c.* 7.

Si dicas, amicum perdidi, reſp. Iam te habuiſſe certum eſt. alium quære, & ibi eum quæras vbi inuenire poſſis. Quære inter liberales artes, inter honeſta & recta officia, quære in laboribus. Ad menſam iſta res non quæritur. quære aliquem frugi. fortem animum habe, ſi vnum: erubeſce, ſi vnicum: quid tu in tanta tempeſtate ad vnam anchoram ſtabas? *In excerptis ex Seneca.*

Plerunque in calamitate ex amicis inimici exiſtunt. *Cæſar, lib.* 3. *de bel. ciuil.*

Amicorum neque nobis, neque cuiquam hominum ſatis fuit. *Saluſt. de bello Iugur.*

Tibi amico non opus eſt, de cuius beneuolentia dubites. *Curtius lib.* 7.

Non hoc pręcipuum amicorum munus eſt, proſequi defunctum ignauo queſtu: ſed quæ voluerit meminiſſe, quæ mandauerit exequi. *Tacit. Annal. lib.* 1.

Amicis ineſt adulatio. *Idem, Annal. lib.* 2.

Nullũ maius boni imperii inſtrumentum, quàm amici, *Hiſt. l.* 4.

Amicorum tyranni quanto quis clarior, eo minus fidus. *Hiſt. l.* 3.

Amicorum propenſio, ſi commode fiat, magnum adfert emolumentum: ſi vero coacta ſit, & tarda tandem ac deficiens, vanum habet ſubſidium. *Polyb. lib.* 9.

Adminiſtratio & cura Reipublicæ ad patricios pertinet; amicitia & pax ad bonos ciues. *Dionyſ. Halicarnaſſ. lib.* 6.

Potens & præualidum eſt amicitiæ vinculum, neq; vlla ex parte ſanguinis viribus inferius, &c. *Val. Max. lib.* 4. *cap.* 7. vbi vide multa præclara.

Non magnitudine munerum, ſed conſtantia morum continetur amicitia. *Tacit. Hiſt. lib.* 3.

Firmiſſima eſt inter pares amicitia. *Curt. lib.* 7.

Plus in amicitia valet ſimilitudo morum quam affinitas. *Corn. Nepos in vita Pomp. Attici.*

In proſpera fortuna fidem ſeruare nihil arduum eſſe videtur: at quum quispiam in amici calamitate conſtans permanet, id vero in ſempiternum memoria tenetur. *Xenoph. de reb. geſt. Græcor. l.* 4.

Ægre conſiſtit inter principes amicitia, propter diuerſitatem eorum quæ ſingulis prope momentis ad ipſos deferuntur. Caueant igitur, ne præſentes adſtent ad adloquium, ſed per legatos viros prudentes, qui, quod vtrinque peccatum eſt, ſanare poſſint, ſua negotia conficiant. *Cominæus, lib.* 2.

Cum amicitiæ præſidium ſit firmiſſimum, ſecundum Ciceronẽ, lib. 1. de Finib. & rerum omnium nec aptius ſit quidquam ad opes tuendas & tenendas quam amari ac diligi, nec alienius quam timeri, teſte eodem, lib. 2. de Offic. nec ſine amicorum beneuolentia, neque in aduerſa, neque in ſecunda fortuna quisquam viuere poſſit, vt idem habet 4. lib. epiſt. ad famil. immo cum nullius opes vnquam tantæ fuerint, aut eſſe poſſint, quæ ſine multorum amicorum officiis ſtare queant; vt idem orator teſtatur in orat. pro Planco: certe cum Tacito concludimus, nullum maius boni imperii inſtrumentum inueniri quam bonos amicos. Idem teſtatur Cambyſes moriens, vt refert Xenophon in Cyripædia. Et prudentiſſime omnes, qui ſapientia inſignes maxime fuerunt, in amicorum copia magna, ſibi & poſteris comparanda diligentiam eximiam adhibuerunt. *Annibal Scotus Comm. in Tacitum.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Veterum ſententiis veræ amicitiæ leges adiungere libuit, innumeris ſententiis & exemplis tum ſacris & eccleſiaſticis, tum ſecularibus luculenter confirmatas. Amici item, præſertim eius qui Chriſtum ſincero cordis affectu complectitur & ardenter diligit, ex Io. Pico Mirandulano deſcripti characteres.

Amicitiæ veræ, Leges.

1. Amicitia non ineatur, niſi à virtute præditis & ob virtutem.
2. Amicus alter ipſe eſto.
3. Amicorum omnia ſunto communia.
4. Idem velint & nolint amici.
5. Sincera, fida, ab omni fraude aliena amicitia eſto.
6. Amicitia conſtans maneat æque in aduerſis ac proſperis.
7. Cum opus eſt, amicus amicum corripere non negligat.
8. Amicus arcana ſua amico patefaciat.
9. Nihil turpe alter ab altero poſtulet.
10. Vterque colat ſilentium, nec ſibi commiſſa reuelet.
11. Externa comitatis & humanitatis officia ſibi mutuo declarent.
12. Amicus eſt paratus pro amico profundere vitam.
13. Amicitia indiſſolubiils & æterna ſit.

Amici ſeu ſinceri amantis Characteres.

1. Amare vnum tantum & contemnere præ eo omnia.
2. Infelicem ſe putare, quando non eſt cum amato.
3. Omnia pati, vt cum illo ſit, etiam mortem.
4. Ornare ſe, vt illi placeat.
5. Eſſe cum illo quomodo poteſt; ſi non re ipſa, ſaltem cogitatione.
6. Amare omnia quæ ad eum, ſiue ad eius gloriam, pertinent, amicos omnes, ædes, expreſſas & viuas imagines, &c.
7. Cupere laudes eius celebrari, nec poſſe ferre vel leuiculam amati nominis ignominiam.
8. De eo credere omnia ſumma, & idem cupere vt omnes credant.
9. Optare pro eo pati aliquod incommodum, illudque reputare dulce.
10. Flere cum eo ſæpe: vel ſi abſens ſit, ex dolore: vel ſi præſens, ex lætitia.
11. Semper languere, ſemper ardere eius deſiderio.
12. Seruire illi nihil cogitando de præmio vel de mercede.

¶ Sententiae Poeticae.

Ex Latinis.

Monoſticha.

P*lures amicos re ſecunda compares*
P*aucos amicos rebus aduerſis probes.* Auſon.
Amicum opimæ res parant, triſtes probant. Publ.
Amicus certus in re incerta cernitur. Ennius.
Nullus ad amiſſas ibit amicus opes. Ouidius.
Cum inimico nemo in gratiam cito redit. Publius.
Amici animum quærunt, paraſiti diuitias. Lucil.
Magna inter molles concordia. Iuuenal. Satyr. 2.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici. Horat.
Par ætas animos conciliare ſolet. Corn. Gallus.
Vnus amicitiæ ſummos tenor ambit & imos. Ouid.
Comes facundus in via pro vehiculo eſt. Publ.
Auxilia humilia firma conſenſus facit.
Ita amicum habeas poſſe vt fieri inimicum putes.
Diſcordia ſit carior concordia.
Triſtia cuncta exupera aut animo aut amico.
Ita crede amico, ne ſit inimico locus.
Amici vitia ſi feras, facis tua.
Bonus amicus grauius multo iraſcitur.
Cum hominibus pacem, bella cum vitiis habe. Anonym.

Ex Plauto & Terentio Comicis.

Sententia Plauti.

——— *Hoc tu tacito, cogites,*
Vt cuiq; homini res parata eſt, firmi amici ſunt: ſi labant
Res laſſæ, itidem animi collabaſcunt. Amicos res inuenit.
In Sticho. Act. 4. Sc. 4.
Verum eſt verbum quod memoratur: vbi amici,
Ibi ſunt opes. In Truculento. Act. 4. Sc. 4.
Si quid amicum erga benefici, aut conſului fideliter,
Non videor meruiſſe laudem, culpa caruiſſe arbitror.
Nam beneficium homini proprium quod datur, proprium erit:
Quod datum vtendum eſt, id repetundi copia eſt quãdo velis.
In Trinummo. Act. 5. Sc. 2.
Bene ſi amico feceris, ne pigeat feciſſe:
Vt potius pudeat, ſi non feceris. In Trinummo.
Nihil agit, qui diffidentem verbis ſolatur ſuis.
Is amicus eſt, qui in re dubia iuuat, vbi re eſt opus.
In Epidico. Act. 1. Sc. 2.
Multis modis meditatus egomet mecũ ſum, & ita eſſe arbitror,
Homini amico qui eſt amicus, ita vti nomen poſſidet,
Niſi deos nihil præſtare ei. In Bacchide, Act. 3. Sc. 2.
Nimium difficile eſt, reperire amicum, ita vt nomen
Cluet, cui tuam cum rem credideris, ſine omni cura dormias.
In Trinummo, Act. 3. Sc. 1.
In hominum ætate multa eueniunt huiuſmodi:
Capiunt voluptates, mox rurſum miſerias,
Iræ interueniunt, redeunt rurſum in gratiam.
Verum iræ ſi quæ forte eueniunt huiuſmodi,
Inter eos, rurſum ſi reuentum in gratiam eſt,
Bis tanto amici ſunt inter ſe, quam prius. In milite.
Quanquam negocium eſt: Si quid vis, Demipho,
Non ſum occupatus vnquam amico operam dare.
In Mercatore.
Nihil homini amico eſt opportuno amicius, In Epidico.

Nec recentiores poetas omittamus. *Ex Cæſaris Scaligeri* [...] *dum libris*, quindecim Epigrammata de amicis ſubiecimus.

1. *Quem officia vides perpetuaſſe cum parente,*
   Theſaurus erit patrius innocens amicus:
2. *Non eſt tibi, quiſquis ſibi neſcit eſſe amicus.*
   Verum neq; ſer, qui ſibi vult nimis ſe amicum.
3. *Ne damna tibi fabrices, Cætas monebit.*
   Ita viue, vt amicos facias ex inimicis.
4. *Inquit ſapiens: vna dies pinget amicum.*
   Heu heu mihi, quot horula iam pandidit vna!
   Vt ſit tibi veriſſima ſententia vulgi,
   Quot vis, tot amicos numera: experire paucos.
   Eſt prorſus idem, perdere & experiri amicos:
   Ita friget amor mutuus: vmbra luce caſſa eſt.
   Sic dira fames aurea pectora obſtinauit.
5. *Serua fidei pignora patriis amicis:*
   Vt certa vides integra ſeruaſſe parentem.
6. *Veteri ſocio ne noua compares amici.*
   Ignota ne notis dabis, incertaq; certis?
7. *Ne gratia cum vita abeat ſuauis amici:*
   Verum officiis affice liberos eorum.
8. *Amiſſa recuperare ſtude, ante omnia amicum:*
   Nec tu maledictis odium irrigare pergas.
   Sed de hoſte profiteare animi verba benigni.
9. *Si perdis amicum cito per leuemq; cauſam,*
   Nil perdis: amicum neq; tum fuiſſe dicam.
10. *Teipſum in ſocium transfer, & hac arte propaga.*
    Regno vtilior dicitur exiſtere amicus.
11. *Nemo tibi te maior amicus, & viciſſim*
    Infeſtior hoſtis ſit: vt in neceſſitate
    Ponas operam ſedulus, exigasq; penſum.
12. *Erroris amicum moneas volens volentem.*
    Si nolit: es illi ſibi quod debuit eſſe.
13. *Furare benefica dexteritate ſodales.*
    Fortunæ opibusq; omnibus hos præfer amicos.
14. *Fortuna ſi amici faciem ac pectora mutat:*
    Fortuna animiq; tui ſic tempora muta.
15. *Multi ad cyathum faciles prodigiq; amici,*
    Quos immemores efficit vna vmbra periculi:

Neq; fuit, neq; erit, neq; eſſe quenquam hominum in terra [...]
Arbitror, cui fides fidelitasq; amicum erga æquiparet ſuum.
In Trinummo, Act. 5. Sc. 2.
Pauci ex multis ſunt amici homini, qui certi ſient.
In Pſeudolo. Act. 1. Sc. 3.
Multi more iſto atq; exemplo viuunt: quos quum cenſeas
Tibi amicos: reperiuntur falſi teſtimoniis,
Lingua factioſi, inertes opera, ſubleſta fide.
Nullus eſt qui non inuideat rem ſecundam obtingere:
Sibi ne inuideatur ignaui cauent recte. In Bacch. Act. 3. Sc. 6.

Sententiae Terentii.

——— *Vetus verbum hoc quidem eſt*
Communia eſſe amicorum inter ſe omnia.
In Adelph. Act. 5. Sc. 3.
Solus eſt homo amico amicus. In Phormione. Act. 3. Sc. 3.
Obſequium amicos, veritas odium parit.
In Andria.

¶ Scriptores.

De amicitia. *Magnus in Sophologio*, 2. 2. 7 & 8. *Rainer*[...] *Theolog. Rampigellus cap. 7. Hanapus cap.* 46. De vtilitate a[...] *Pharetra.* De amicitia vera & fide in ea ſeruanda, *Brunfels.* [...] *lib.* 9. Amicis non exprobrandum vel maledicendum, nec [...] da arcana ipſorum, *Ibidem.* Quibus amicitia iungi liceat, *Ib*[...] micitia vera eſt, quam religio vera conciliauit, *Marſ. Fic.* [...] micitia præcipue Diuina, *Vide Alanum Varenium.* De [...] porro ſcripſit *Plato in Lyſide. Ariſtot. in Moral. magnis &* [...] *mum lib.* 8. *cap.* 9. *Themiſtius in oratione. Florilegium Græ*[...] 1. *ſect.* 85. *Lucianus, in* Τόξαρ. *Antonius Monachus Meliſſæ li*[...] 24. *Cælius Rhodig. lib.* 23. *ca.* 4. *Cicero in Lælio.* De amicitia [...] tis, *Plutarch.* De diſcrimine adulatoris & amici, *Idem.* In [...] *Martialis Caſtratus Conradi Geſneri Tit.* 45. De amicitia [...] tali, *Marſil.* 1. 2. *p.* 20. De amicitiis animalium & rerum aliarum [...] *ſtant. Cæſar.* Amicitia illa ſtabilis quæ à Deo conflatur, *Ma*[...] *c.* 15. Amicitia inter homines niſi afflante Deo conflari non [...] *Idem lib.* 4. *cap.* 46.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN